Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашаrlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера дени ● ЕРА, 26 ИЮНЬ, 1980 ШУ. ● № 76 (6206). ● Мах 2 кепиг.

КПСС XXVI СЪЕЗДА— ТХА ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАМ!

Берригача советски нахаца цхьана Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша а чIоагIа раьза болаш погаеша тIаийцай укх шера 23 июне хиинача КПСС ЦК Пленума решенеш, цига КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева иь доклад, аргIанара КПСС XXVI съезд гульяра хьавъехьа Пленумо бaь сoцам. Цу дерригнеша творчески хьинар айдаь болча республика къахьегамхоша цхьание самна массане в йоаж: «Къахьегама керда поталонаш йоахаш накъаrIорга тхо мехка коммунистий сийлахьча форума! КПСС XXVI съезда — тха хьинаре къахьегам!»

СИХЕИ ДИКЕИ ЧУЭЦА ЯЛАТАШ

Дика хьийкъа ялаташ чуэца болебенный вай республика хьтта леладераш. Укх шерара кIи-марс ший белгалонаш йолаш ба. Цхьа ди, цхьа сахьат пайда ца эцаш дигача юхаметтаотталургдоацаш ае хурга. Из дика кхетадерех ба Шелковской районера механизаторош. Царна хов ялат хьекхи ясарах Iодиллачул тIехьагIа хьал а эцаш сардаш хилча из кIезигагIа довлга а ипатовцаша санна группови хьисапе балхаш дича сихеи дикеи ялат чуэца йиш йолга а. Цудухьа укхаа техника дика кийчъярал совгIа йоакхо хьай цо шин сменагIа болх балга вIаштIехьдаккхара а.

Сабелгало ма лаьа и дIадоладу шелковчанаше ялаташ чуэцара балхаш, хIаьта баьдийнрвача мара сацийтац. Мехкадьтта промышленносте санна вихтаех дииьпхе сахьата бу цар из болх. Из бахьан долаш ялаташ чуэцача транспортин отрядий балха овсарле дикка лакхъенний.

Ялаташ чуэца хIана а ца йолаенка районаш шелковчаний опыт хьа а Iомаль балха юкъейоалайой боккха аьттув баргболаш гIулакх да из.

Ховш ма хилларе ер шу ший башхалонаш йолаш да. Каст-каста догIаш делх, хьекхача мехо ялаташ цхьайолча моттигашка Iодужадаьд. Уж тайпа ялаташ сихха хьакха а хьекха касарагIа Iодилла деза, цул тIехьагIа сардаргдолаш, цу тайпара республике чуэца дезаш 80 процент ялаташ да.

Iилманхоша тахка а техка гучадаьккхад ялаташ 5—6 дийнахьа хьакха и хьекха Iодехкача цар дикал лакхагIа хулга а уж кIезигагIа довлга а. Нагахьа санна дIадахача шерашка 10—12 дийнахьа ялаташ чуийца даха деза вай аькадиле хIана эшаш йола техника а механизатораш а тоъал болча хана, Iилманхоша ма яххара, 5—6 денал кхы тIехьа ца доахаш, ялаташ хьекхнага, вIаштIехьдаккха деза хIара боахаме.

Ишта эттача хьалашка партийни организацеш, боахамий кулгалхой деккарийла ба йолаш йолча торонех бизза пайда эца. ХIаьта уж кIезига яц. Укх шера кийчвиь шин эзар механизатор ва республике ялаташ чуэцача дакъа лоцдаргдолаш, хIаьта царел совгIа Грознерча промышленни предприятеша хьожаваь ва 350 саг. Болаш бараьшта уж тIаккхийтача ялаташ лоацача хана чуийца даха йиш йолаш да вай. ГIулакх санах латт аьлча, из латт цу механизатореша овсаре къахьегаргдола хьалаш хьекхоллара. Укхала долла хIама: дика кийчъяь техника, машинашта эша доагор, болх беш болча бaь йиш йолаш чам болаш кийчбаь кхача, салаIа моттиг, идеологически болх, ший ханиахьа яхьа итогаш, хьалха баьккхарашта материальни а моральни а совгIатеш дар, лоархIаме да.

Ший ханахьа а ца дойташ а ялаташ чуэцара гIо ду кхай тIара мел ялат даргда хьажара цхьа къаьстта моттигера ялат аьрда а аьрда из мел довл хьажаро. Из болх форманна а боацаш бокъонца массанахьа а чакхбаккха безаш ба. Ялаташ чуэцаш боахкача комбайнерашка дIакла еза тIакъожама аьрдача мел ялат дьынад хойташ йола акташ. тIаккха аьттув хургба комбайнерий шоай балхах хьахулачунга хьежа, ялаташ ца дойташ чуэцара тIакъожам лоаттабе, цул совгIа йиш хургья ялаташ чуэца технологи мишта лелаю хьажа, из техкерашкара хьадеха доагIар хьадеха, дикагIа болх бераш хоастабе ма боагIа хоастабе.

КПСС обкома бюрос чIоагIъаьча ялаташ чуэцара де дезарий плана тIа лаьрхIа да комбайнех, жаткех, машинех хьаькъаьлца а сихха а пайда эца. ХьалхагIа ялаташ чуэца йолалуча районашка дIайохийташ а уж тIехьагIа чуэца йолалуча районашкара комбайнаш, жаткаш, автотранспорт. Из гIулакх тесса цига йиш йолаш дац. Цига дIа мел йохийта техника тешшаме болх бергболаш, дикагIболча механизатораша лехкаш хила еза. Духьал дIаяхийтай дьиша алара моллагIа техника дIаяхийта уйла йолча боахамий кулгалхоша кхетаде деза шоашта цох боккха бехк бергболга. Партийни, советски, юртбоахама органаша чIоагIа тIакъожам лоаттабе безаш гIулакх да из. Нагахьа санна из кхета а деш гIулакх вIаштIехьдоаккхе бизза тешам болаш ба цIаккха а чу ца ийцача тайпара сиха а дика а укх шера ялаташ чуэцаргда аьнна.

КIи-марс дIабаржаш латт. Партийни организацеш декхарийла я цу бехктокхамерча балха керте отта. Партийни влияни йоацаш цхьа моттиг хила йиш яц хIанз. Шоай берриге агитационно-кхетама, организаторски болх кхашка — ялата кхел къоастача — дIабахьа беза цар. Кхашка болх беш хила еза партгруппаш, агитатораш, политинформатораш, культура учреждеией агитбригадаш.

Доккха декхар хьалхашка отт торговле, юкъарча кхачан предприятей, медицински учреждеией, наха бытовой гIулакх деча коллективашта хьалхашка. Кхашка болх беш бола нах массане а теркам тIабохийташ, цар дIадехараш, хьашташ дизза кхоачашдеш вIаштIехьдаккха деза гIулакх, дикагIа, овсарегIа къахьега цар безам боагIаргболаш.

Цхьаккха а шеко яц вай республика башха-дикача механизатораша бIарг хьовстеш хьийкъа латта ялаташ сихеи дикеи, цхьа иа ца бойташ чуэцаргхиларах.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕМОКРАТЕ СИЙЛАХЬ-БОККХА НИЗ

ИттазлагIа хержача СССР Лакхехьарча Совета кхоалагIа сесси

Коммунизм хьалъяра кердача доазон тIа баьнаб Советий Мохк: хIанзла хиинача КПСС ЦК Пленумо тIаийцай аргIанара XXVI съезд гульяра хьакъехьара решени. Пленуме доклад яьча КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева белгалдаьд съезда кийчо яро парте мугIараш кхотадеша хилар коммунизм котьаккхара тIехьарчи къовсаме партея хьалхьа чIоагIа цхьоагIо йолаш хилар цIаькха а хьахьоккаш хургхиларах ше чIоагIа тешаш волга.

Уж дешаш дика хьагойташ хIама да партийни форум гульяра хьакъехьари хоам коммуниста. берригача советски наха чIоагIа дегаш айдаларца тIаэцар. ЧIоагIа могабу цар «Дуненаь халкъешта юкъерча хьалахи Советски Союза арахьарча политикахи» бола Пленума соцам а. КПСС-ен Советски пачхьалкхени машар безара нахъ вай Дайхе лораярй цун кхерамзле Iалашъяраш деш мел дар дерригача Советски халкъо де лерхIари цун лоIами хьахьоккаш хIама да.

Лешша парте хьаькъалерча кулгалца хаддаза дувзаденна да советски халкъий дукхача къамех даттача делала дерриге толамаш царагIдаьнараш. Вай мекха болхлой класс. колхозни ахархой, халкъа интеллигенци чIоагIа кийча я иттлагIа пятилетка чакхйоалача шера план толаме кхоачашъяра, 1981 шера — цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера, социалистически экономика тешшаме болх бар Iалашдара ма могга дукхагIа хьинар тIадахийта.

Сийлахь - йоккхача Советски Даьхенах патриотически уйлаша доккхал а деш гульбелар халкъо хержараш йоккхача Кремлевски Двореце СССР Лакхехьарча Совета кхоалагIча сесси. Из хьайийлар Союза Советеи Къаьмий Советеи цхьана заседани а еш.

ЧIоагIа, дIаьхдаь тIоараш а тохаш депутаташен хьаьшашен тIаийцар новкъостий **Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Д. А. Кунаев, А. Я. Пельше, Г. В. Романов, М. А. Суслов, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, В. В. Щербицкий, Г. А. Алиев, М. С. Горбачев, П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, П. М. Машеров, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, М. С. Соломенцев, Э. А. Шеварднадзе, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, К. В. Русаков.**

Депутаташа берригаш раьза а болаш чIоагIйир сессе ден повесткен цун балха порядоки.

Сесси дувцийта оттадаьд дешаш:

1. Халкъа депутатий краевой, областной, Советий, автономни областийи автономни округайи халкъа депутатий Советий керттерча полномочей хьакъехьарча СССР Закона проектах.

2. Атмосферни фо лорадара хьакъехьарча СССР Законен хьайбай дуне лорадарен цунах пайда эцарен хьакъехьарча СССР Законеи проектах.

3. Казахски ССР-гарчен Молдавски ССР-гарчен СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела заместителех.

4. СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш чIоагIдарах.

Председателавл дечо — Къаьмий Совета председателя **В. П. Рубенц** предложени елар ден повестка хьалхара пункт юкъе йолас аьнна.

(Кхетадоалар 2-ча оагIо тIа).

Сийле хийла хьалхалаттарий!

Республикански месячника хьаь кIира районаша, колхозаша, совхозаша доагIараш дукхагIа дехарй, кийдаре, дикел лекхъяра лелаьча социалистически яхье итогашка хьежаб.

Котъаьннарг а лаьрхIа республикански газеташ тIа чIоагIдаьна сийлен Ума тIа хьаьб

РАЙОНАШ:

НАУРСКИ

социалистически яхье хьалхара моттиг йоккхарагIа;

ГРОЗНЕНСКИ

социалистически яхье шоллагIа моттиг йоккхарагIа;

ГУДЕРМЕССКИ

социалистически яхье кхоалагIа моттиг йоккхарагIа;

БОАХАМАШ:

Шалински района «Шалинский» совхоз,

Наурски района «Россия» яха колхоз,

Гудермесски района «Терек» яха совхоз;

Ведански района Орджоникидзе цIерагIа колхоз,

Грозненски района «Кавказ» яха совхоз,

Назрановски района «Октябрь 60 шу» яха совхоз,

хьайбаш чухкоабе Нажай-Юртовски колхозий юкъара объединени;

Урус-Мартановски района «Гойтинский» совхоз,

Шелковской района «Путь к коммунизму» яха колхоз,

Белгалдаьд Ачхой-Мартановски, Сунженски, Урус-Мартановски районаша доакъераш кийчдар сихдера а цар дикал айяра а болх ба баьнга.

ДОККХИЙ ДЕКХАРАШ ТIАИЙЦАД

Самардийнахьа делкъийга салоIача хана ГI. Ахриева цIерагIча Назрановски «Электроинструмент» завода болхлой, инженерно-технически болхлой, гIулакхерча наька митинг хилар.

Митинг хьайийллар завода партбюро секретара С. С. Муталиева. Цига къамаьл даьча слесара - инструментальщика Т. Хангуева аьлар: тха цеха берригача болхлоша чIоагIа раьза болаш тIаийцай КПСС ЦК июньски (1980 ш.) Пленума решенеш. Тхоай хьинар айдаь къа а хьегаш, сийленца накъадаха лаьрхIад оаха КПСС XXVI съезда. Завода коллективо даьхача къахьегама толамех, иттлагIча пятилетка задани ханал хьалха кхоачаш а еш, КПСС XXVI съезда сийленца накъадахара хьалхашка латтача декхарех дийцар предприяте директора М. А. Зурабова.

Къамаьл де дош делар НГIАССР Лакхехьарча Совета депутата, № 43 йолча цеха лудильщицана Н. Султыгована. КПСС XXVI съезда сийленца накъабахара хIара дийнахьа шишша норма кхоачаш а еш, шоай цеха болхлоша хьинаре къахьега лаьрхIа хилларах дийцар цо. ХIаьта ше Н. Султыговас дош делар съезд хьайиллача денга кхачалехьа тIайоагIача пятилетка шиз шера задани кхоачашъе.

Парте XXVI съезда сийленца накъаяхара доккхий декхараш тIаийцар митинге дакъа лоацаш мел бараш чIоагIа раьза а болаш. Валови продукци арахецара укх пятилетка задани СССР керда Конституци тIаийца кхо шу дузача денга кхоачашъе, продукци маьхала лаккхара пхе шера план укх шера 7 ноябре кхоачашъе, планагIа лаьрхIачул совгIа 4 миллион сом мах бола валови продукци арахеца, задаиел совгIа 2,4 миллион сома маьха тоьарна продукци маьхала ииккха дош деннад машинашъярца. Из хургда цар КПСС XXVI съезда кийчду къахьегама совгIат.

ГIУЛАКХАЦА ЖОП ЛУРГДА

Аккан лозаша, хоза кийчъяьча транспаранташца егаьча шоай актови зале селхан вIашагIкхийттар Л. Н. Толстоя цIерагIча Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен университета студенташ, цар хьехамчаши гIулакхера нахи 23-ча июне хиинача КПСС ЦК Пленума хетаьча шоай митинге.

Лоацца къамаьл а даь, митинг хьайийллар университета парткома секретара, доцента М. М. Пархоменкос. Цул тIехьагIа къамаьл даьча университета подготовительни отделене заведующе, доцента Х. А. Гандаева, экономически факультета партийни организаци секретара Т. Т. Абузанарова, филологически факультета декана, доцента Ф. Г. Оздоевас, университета ректора профессора М. Н. Павлова университета ВЛКСМ комитета секретара В. Л. Касаева аьлар: Пленума материалаша, цига КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель новкъоста Л. И. Брежнева иьча докладо, берригача махка къахьегамхой санна, университета коллектива дегаш ураоттадьяга, къахьегама хьинар сордаьккхалга.

Митинге дакъа лаьцачар цхьа барт болаш тIаийцача соцам тIа белгалдаьккхар, Коммунистически парте а Советски правительства а чурен арахьарен политика шоай йиаза хьалловицилга, къоастадир коллектива беча идейно-политически кхетам балара балха боарам лаккхарца, халкъа боахама эшаш бола кIоаргга знанеш йола специалисташ кийчбарца парте XXVI съезда накъабахара шоаш чакхдоахаргдола хоадамболла декхараш.

ДIадоладаьд гураха дIадийна ялат чуэцара балхаш Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхозе а. ХIаьта укх шера эзари ялх бIаьи гектара тIара чудерзиде дезаш да кIиа мукхи.

Мукх чуэца болабаьб цу боахаме укх деношка. Механизатораштa юкъе яьрната яхье хьалха ба Машаев Сулейман Кагиров Джунид, Бахтуев Хеду. Балха нормаш дикка тIехкхоачашъю царех хIаране. ХIаьта хьалхара моттиг лаьккхачоа луш йола варвра кара тела цIе вьинел Машеев СулейманагА и. Механизатор волаш цо хьахьега 22 шу да. Опыт хилара хьежжа дика болх а бу цо.

СУРТА ТIА: «Красноармейский» совхоза комбайнер С. Машаев ялат мел дика хьийкъад хьожаш ва.

Н. ПЛИЕВА сурт.

Грозненски районера хоамаш

Хьакхари ардари цхьана а долаш 58 гектара тIара мукх чуийцаб «Советская Россия» колхоза механизатораша. ХIаьта хьекха касарах Iобиллаб 25 гектара тIара бер.

Цхьайтта комбайн йоал из чуэцаш. Дика хьийкъад ялат. ХIара гектара тIара 34 центнер мукх боахк.

— Берриге 180 гектара тIара мукх шин дийнахьа чуийца бахкха дош деннад тха механизатораша — йоах колхоза парткома секретара Хамирзоев Руслана — из кхоачашдара хьинар ца-кходен тIатеIIа къахьегаш а боахк.

Комбайнераштa юкъе къаьстта хьинаре къахьег Исмаилов Гилане, Хожаев Махьмада, Солтуханов Султана, Тайсумов Алимпашас. Юкъера лаьрхIача 125—130 процент кхоачашъю цар шоай балха нормаш.

* * *

Цхьа эзари бIаьи гектара тIара мукх чуэца безаш ба 1 Мая цIерагIча колхоза механизатораш. Хьувкъам чуэцаш 8оал кийс комбайн. ХIанзле хьакха а хьекха касарах Iобиллаб цох пхьа эзар гаргга гектара тIара мукх. 23 июня касарех уьар арда йолаеннай комбайнаш. Юкъера лаьрхIача 20 центнерал совгIа ялат доахк хIара гектара тIара.

Шоайла яхье а баьнна къахьегача комбайнераштa юкъе белгалбаьннаб Степанов Петр, Эльмурзаев Шамхан, Неймет Валентина. НормагIа 18 гектар йолаш цар хIараб дениа сердалойах хьокх 35—39 гектара тIара мукх.

Ялата лаьрхIа 375 гектара тIа дIайийна яхан и колхозе. Уж а тьакхар къаьста долаш чуэцаш боахк механизатораш.

* * *

Ши эзари ши бIаьи гектара тIа мукх ба «Грозненский молочный № 1» яхача совхоза укх деношка чуэца безаш. Кхай тIа из хьокхаш йоахк итт комбайни пхи жаткени. Хьекха касарах Iобиллаб 160 гектара тIара мукх.

Хьинаре къахьег механизатораша. Царна юкъе белгалбаьннаб Щетинин Владимир, Хусейнов Махьмад, Лалгаев Рысанбек Яковлев Иван. Юкъера лаьрхIача 120—125 процент кхоачашъю цар шоай балха нормаш.

ЙОККХА КОТАЛО

Самардийнахьа, 24 июне КПСС обкома политически дешара ЦIагIа хилар республикерча мехкадьттахой митинг. Из хетаьяр КПСС ЦК июньски (1980 ш.) Пленум хулача хьалхарча деношка мехкадьтта даккхара пхе шера план Ленина орден лелаеча «Грознефть» производственни объединене коллективо кхоачашъяра.

Митинг хьайийллар «Грознефть» производственни объединене парткома секретара **Н. А. Щербина.**

Къамаьл де дош ду КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара **М. А. Дорохова.** КПСС ЦК июньски (1980 ш.) Пленум хьеллача деношка мехкадьтта даккхара пхе шера план толамца кхоачаш а еш, йоккха къахьегама котало яьккха бола республикера мехкадьттахои дег тIара доагIача денашца даькъала буоц цо. ДIахо М. А. Дорохова Iодеш КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума, Министрий Совета мехкадьттахошка дайта моаршала письмо.

Къамаьл ду «Грознефть» производственни объединене генеральни директора **Р. М. Хачатурова.** Цо Iодеш республикерча мехкадьттахоша боккха къахьегама олам баккхара СССР мехкадьтта промышленноста Министерства дайта моаршала кехат.

Цул тIехьагIа «Грознефть» объединене мехкадьттахошта карагIдийнача дикача гIулакхах хьалхашка латтача декхарех дакъа доклад йир Р. М. Хачатурова. Цо белгалдаьккхар КПСС XXV съезда, цул тIехьагIа хиинача КПСС ЦК Пленумий решенеш. Тюменерча мехкадьттахошка моаршала кехат дахьийтача хана КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева еша рекомендацеш толамца кхоачашъяра «ХIара балха денна — дикала Знак», «ТIехьабусараш боацаш бе болх», «Пятилетка — В. И. Ленин ваь 110 шу доалача денга» яхача девизех хьинар кхо ца деш республикерча мехкадьттахоша къахьийга хилар. Цох хьинар дика да. «Грознефть» объединене коллективо рапорт деннад мехкадьтти даккхара пхе шера план 1980 шера 10 июне кхоачашъярах.

Мехкадьтта даккхара пхе шера план ханал хьалха кхоачаш а еш, къахьегама толам боаккхача доккха дакъа лаьцад республикерча бурувдеташа а. Мехкадьтта доалла керда кхо моттиг хьайийллай цар.

Уж дерриге къахьегама толамаш хьакхелларах хьинар кхо ца деш къахьийга бола мехкадьттахой ба. «Пятилетка — В. И. Ленин ваь 110 шу дузача денга кхачалехьа» яхача девизагIа къахьегаш хиначарех цу дезача денга кхачалехьа пхе шера план кхоачашъярах рапорт делар йиъ предприяте, керттерча професех йолча 31 бригада, 275 болхлочо.

ИттлагIча пятилетка шерашка керттерча професех йолча объединенерча 31 бригадана сийлай «мехкадьтта промышленноста дикагIйола бригада яха» сийлен цIи. Царех я Т. К. Залмутдинова, С. Д. Мадаев, М. А. Хадзиев керте латта бурувдетта бригадаш, кхыраш.

Даьха производственни хьокхамаш дика хилар белгал а доахаш, дIахо хьалхашка латта декхараш доккхийи бехктокхамеи хиларах дийцар Р. М. Хачатурова. Уж толамаш кхоачашдара кхы а хьинар айдаь къахьега деза, аьлар цо.

Преяеех къамаьл даьча «Старогрознефть» НГДУ начальника **К. И. Ишинскс** дийцар из йоккха котало йоакхача шоай управленерча мехкадьттахоша хьинаре дакъа лаьца хиларах. Пхе шера план 10 апреле кхоачашъяьча управлене мехкадьттахоша ер пятилетка чакхъялалехьа планал совгIа 3,2 миллион тонн, «Iаьржа дошув» доаккхаргхилар белгалдаьккхар цо. Къахьегама овсарле лаккхъяра пятилетка задани 114 процент кхоачашъе лерхI оаха. ЦхьайтталагIча пятилеткагIа 23 миллион тонн мехкадьтта доаккхаргда оаха.

КПСС ЦК июньски (1980 ш.) Пленуми решенеш, КПСС XXVI съезд хьаелларгхиларах цига баь соцам чIоагIа дегаш гIозлаьнна тIаийцар тха Грозненски УБР коллективо, — аьлар ший къамаьл дIадоладеш цу управленерча буровой начальника **В. Тайсаева.** Пятилетка тIехкьарча шера къаьстта дика къахьег тха управленерча бурувдетараша. ИйслагIча июне кхоачашъяьй цар бурув тохара ах шера план.

Парте XXV съезда решенеш йиза чакх а йоахаш пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяра хьинар кхо ца деш «Малгобекнефть» НГДУ мехкадьттахоша къахьийга хилара дувц цу управленерча мехкадьттеи гази йоахача оператора **Л. Э. Фроловас.** Ер пятилетка йолаелча дена планал совгIа даьккхад оаха 32 эзар тонн мехкадьтта.

«Грознефть» объединене комсомольни йи кагирхойн цIерагIа къамаьл дир Старогрозненски бурув тохара балхий управлене групкомсорга **В. В. Горковенкос.** Пхе шера план хIанзлехьа кхоачашъяьй 280 къоначча мехкадьттахочо, 6 комсомольско - кагирхой бригадо.

Шоаш даьхача толамех, КПСС XXVI съезда сийленца накъабахара хьалхашка латтача декхарех дувцаш пренеех къамаьлаш дир «Октябрьнефть» НГДУ мехкадьттеи гази йоахача оператора **В. М. Милютинес,** «Горскнефть» НГДУ шоллагIча промысла заведующе **К. Ю. Гаиева.**

Митинге дакъа лоацаш мел бараш чIоагIа раьза болаш, тIоараш летташ тIаийцар КПСС ЦК Генеральни секретарага, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателе новкъостага Л. И. Брежневга дахьийта письмо.

Мехкадьттахой митинге дакъа лоацаш хиначар лхайкарал дир республикерча берригача къахьегамхошка КПСС XXVI съезда сийленца накъабахара шерра социалистически яхь йоаржаяра уж тIахьехаш.

Митинге дакъа лоацаш хилар КПСС Грозненски горкома хьалхара секретарь **Н. И. Семенов,** облсовпрофа председатель **О. С. Беллев.**

Б. КОСТОЕВ.

МЕХКАДЬТТАХОЙ ТОЛАМАШ

Республикерча мехкадьттеи гази йоахача управленешта юкъе дерригача технико - экономически хьокхамий пхе шера план эгара хьалхарчарца кхоачашъяьча «Старогрознефть» НГДУ мехкадьттахоша шоай производственни хьокхамаш тIатIа товдеш къахьег дIахо а. Ер шу доладелча денз тахачарча денга кхачалехьа пачхьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа цар даьккхад бархI эзар гаргга тонн мехкадьтта.

Социалистически яхье массаза санна хьалха латташ хьайоагIа Сорокотягин Николай Ивановича кулгалдеча цхьоалагIча цеха коллективи Демин Валентин Александрович керте латтача йиълагIча цеха мехкадьтта доахараши.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕМОКРАТЕ СИЙЛАХЬ-БОККХА НИЗ

(Чиэстедоалар.
Доладур 1-ча оагIо тIа).

«Халкъа депутатий краевой, областной Советий, автономни областийи автономни округайи халкъа депутатий Советий керттерча полномочей хьакъехьарча СССР Закона проектах» доклад йир СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела хьалхарча заместителя **В. В. Кузнецова.**

Докладчика белгалдаьккхар сессена хьалхка хиннача КПСС ЦК Пленума итогаш, Пленуме ювкъостa Л. И. Брежнева яь доклад, цу докладагIа бола аргIанара КПСС XXVI съезд гулъяра хьакъехьара соцам коммунисташа, берригача советски наха чIоагIа раьза болаш тIаьхьа хилар.

Парте XXV съезд хинначул тIехьагIа дIадахача шерашка, белгалдаьккхар оратора, боккха болх баьб пачхьалкхе хьалтъяра, социалистически демократи дегIайоалаяра, обществаи пачхьалкхени гIулакхаштa дочл дара дукха къахьегамхой юкъе оазара дахкъе.

Депутаташна кицийта оттаяь Закони проект социалистически пачхьалкхел дегIайоалаяра КПСС XXV съезда решенеш тIа белгалъяь хиннача мероприятеех лоархIаме дакъа да.

Проекта тIа доастIача тайпара белгалдаь да Советий болх дIахо эргабаьнхи тоньара дола керттера лостамаш. Цу лостамех аггара керттера бар ба экономика дегIайоалаяра боли Советий лоархIам чIоагIбар. Кердача Закона юкъелхьа лерхIача правоnи нормаша моттигерча Советий инициативана ахы а йоккхагIа бокъонаш лу. Закона проекта дукха статьяш хеталь я парте аграрни политика кхоачашъяра, юртбоахама производства дегIайоалаяра керттера проблемаш къоастаяра долча Советий декхараштa.

Закона проекта тIа белгалдаь да Советаша край, область, округ экономически социальни дегIаяра планаш-та чу а йоагIаш социальни дегIаяра йоагIача мероприятей комплексагIа йоля сводни разделаш Советаша кийчъе езаш хилар.

Закона проекта тIа дувц иштта краевой, областной, окружной Советий болх вIаштIехьбаккхарах, гIулакхий формаех методех. Цу тIа лерргаIа кховчашъецa я Советий балха демократически принципаш. Из болх латт коллективни, паргIата, корта болаш дешаш дувцарен къестадерен, дIадовзийтара, пачхьалкхенна доал дара гIулакха дукха гражданаш юкъе оазара лирда тIа.

Боккха бехктокхам тIабуж хIанзарча Советий состава — XXVI съезда кийчо еча хиннен, тIаккха цуь решенеш кхоачашъечи ханен парте политика хьинаре чакхйоаккхаш хилар.

Палатай къаьст - къаьстача заседанешка ден повестка хьалхарча дешна прениш хилар.

* * *

25 июне Йоккхача Кремлевски Дворецe болх чакхбаьккхар иттаалагIа хержачи СССР Лакхехьарча Совета кхоалагIча сессе.

Селхан палатай къаьсткъаьстача заседанешка чакхъьлар халкъа депутатий краевой, областной Советий, автономни областийи автономни округайи халкъа депутатий Советий керттерча полномочей хьакъехьарча СССР Закона проектагIа долча дешна прениш.

Союза Советен Къамий Советен цхьана аьча шоллагIча заседание 25 июне йуйрийна депутаташа массава раьза а волаш тIанийцар халкъа депутатий краевойи областнойи Советий, автономни областийи автономни округайи халкъа депутатий Советий керттерча полномочей хьакъехьарча СССР Закони из Закон дIадоладалара порлах бола СССР Лакхехьарча Совета соцами.

Цул тIехьагIа атмосфери фо лорадара хьакъехьарча СССР Законех хьайбай дуне лорадарен цунах пайда эцарен хьакъехьарча СССР Законен проектах доклад йир Iалам лорадарен Iалама тоенех дикагIа пайда эцарен комиссе председателa Союза Совета депутатa **М.-С. И. Умаханова.**

Iалам лорадарен ма могга дикагIа, доал а деш цун ресурсах пайда эцарен хьакъехьара Ленински идеаш, белгалдаьккхар докладчика, бокъонда чулоацаш я Коммунистически парте политика. Советски пачхьалкхен болх, Социалистически хьисапе Iалам цуа гIулакх леладара принципаш аггара чIоагIагIа хьехкха я, хIанзарча а тIаьйоагIача а тIехьен хьашташ кхоачашдара СССРе де мел доагIар дула лаьтта, цун недраш, хин кхоачамаш, баьцовгIай а хьайбай а дуне лорадаран царех Iалмаш наькъаца дикагIа пайда эцараш, атмосферни фо цIена доланн доаттадара. Iаьнни дIакхайкадаь долча СССР кердача Конституце тIа.

Экономика даьхъарча Советски пачхьалкхен толамаша чIоагIа база хьаю Iаламa гонахьара го ларабара тIаерзаяь йоккхача масштабе йола мероприятеш кхоачашъяра. Атмосфери фо лорадара хьакъехьара, хьайбай дуне лорадарен цунах пайда эцарен хьакъехьара Законаш органически бувзам а болаш юкъегIоргда Iалам лорадара законодательства цаI йолча системана.

Докладчика аьшхар юнаш йолча законопректай принципаш, де лерхIараш, декхараш, белгалйир царех хIаране эггара лоархIамегIа йола цхьайола положенеш башха лоаташа. Атмосфери фо лорадара хьакъехьарча закона проекто атмосфери фо бIехдарахи кхыйола зене воздействи ярахи лорадегIа чIоагIдара тIаерзаяь дукха яринципальни керда правилаш чулоац. Эггара хьалха союзни Законе белгалдаь да атмосфера бIехъеш йолча веществаштa, цуна зене физически воздействи яра норманаш уттае е езаш хилар дIадехилга. Хьайбай дуне лорадарен цунах пайда эцарен хьакъехьарча Закона проекто къоастаю оахарий лорадараи царех нийса пайда эцара ноакхо ярпа дувзаденнача дешна комплекс. Докладчика дагадоххийтар Законий проектащ общественностага чоцийта хьалхагIе кепатеда араяьд хинна хилар.

Дукха хьа мел ахаьна предложенеш замечанеш тIоэгIа техкай, царех дукха ярадц чоте ийцай. Цо торо хилийтар законопректай цхьайолча статьяй чулоацам тоабе царна тIатохараш, нийсдараш. Тоадараш юкъедахьа. Докладчика аьлар керда законаш Советски халкъо могадаь тIаэцаргхиларах тешам ба аьнна.

Дийцачул тIехьагIа депутаташа массава раьза а волаш тIанийцар атмосфери фо лорадара хьакъехьара СССР Закон, хьайбай дуне лорадарен цунах пайда эцарен хьакъехьара СССР Закон, уж законаш дIадоладара порядках бола СССР Лакхехьарча Совета соцам.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретара **М. П. Георгадзе** докладагIа депутаташа чIоагIдир СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш тIанийцар доагIадоагIаш дола законаши соцамаши.

«Доакъар Iалашдара — дукха темпаш» — цу девизах шерра социалистически ийъа а йоарйхаь къахьегаш ба хIанз «Шалинский» совхоза доакъар Iалашдераш.

Совхоза шоллагIча отделение 125 гектара тIа люцерна, 170 гектара тIа суданка я дIайийна. Из хIанз чуэцаш я доакъар Iалашдара лаьрхIа вIашагIъелла бригада.

Люцерна, суданка хьокхаш, цунах тайп тайпара доакъар кийчдеш массарел дикагIа къахьег механизатораша Асаев Мясарпашас Баталов Iабдулас, Абзатов Рамзана, Асаев Лом-Iаьлас, Исмаилов Наимутдина.

ЦаI-ах шера хьайбаш кхаба тоъам хилал доакъар Iалашде дош денлад цу совхоза къахьегамхоша. ЛаьрхIар кхоачашдергхиларах шеко а яц цар.

СУРТА ТIА: «Шалинский» совхоза шоллагIча отделена управляющи А. Алавдинов (аьрдехьара кхоалагIа вар) доакъар Iалашдераша баьча балха итог еш ва.

Х. МУКАЕВА текст и сурти.

Доакъар шортта хилийта!

Хьийга хало йицъялийта йиш яц

Доакъар Iалашдара месячник долча юкъа 1300 тонн йол, 300 тонн сенаж кийчъе, 700 тонн баьцин витаминни хьоар дакка дезаш ба Урус-Мартановски района юрта боахама къахьегамхой.

Хьалхашка латта декхараш мел дика кхоачашдеш хьоннаш хилар со ухх де ношка района цхьадолча боахамашка.

«Горец» совхоз. Сигале морхаш гул а еина йоачан хила мегаш йолаше а болх юха ца соцабеш тIатеIIа къахьегаш бар доакъар Iалашдераш. ДикагIа йоккхалургйолаш хьекха касарашка улла буц кIалтIайоалаш боакхар чех. Каст-каста доагIаш делхаш латтача укх тIехххьарча хана хIора сахьтах бизза пайда эцар доакъар дуккагIа Iалашдара мел лоархIаме да хета а деш сиха дора цоаш хьадер Юсупов Баьде кулгалдеча доакъар Iалашдеча бригада юкъебоагIача наха.

Боахаме кхо шурий ферма я. Керда кийчъенча аьлг хьалхара аргIаш оттадаьд царех хIаране коа. Месячник доладеннача денз 370 тонн Iалашдаьд из доакъар план 350 йолаш.

— Доакъар Iалашдара вIашагIъехнача бригадаша хIаьта уж кхоъ я боахаме, сенаж йолза йолаьй ухх де юолка. — йоах совхоза директора А. Д. Керимова. — ДIадахача шерашкарча опыто хьахьокх, сенаж дикагIа шоллагIа хьекхача люцерних хулга. Ер бутт чакхбалалехьа 400 тонн кийчдергда оаха из тайпа доакъар. хIаьа Iалашъяьй йол 300 тоннага дIакхоачаергья.

Люцернал совгIа бIаь гектара тIа горохаца цхьана дIабийна кен а хьакха бераш ба боахаме. Цунах а сенаж йолдергья.

Витаминни хьоар даккара гIулакх ногIа вIаштIехьдаьккхад укхаза. Со цу боахаме хиннача дийнахьа цхьа оатхал еха болх а ца беш латтар из тайпа доакъар кийчду АВМ-0.65 яха агрегат. Хаттар дича гучадьлар, из агрегат болх ца беш латташ моттигаш каст-каста нийслуга. Цу гIулакхага хьежна кхетаде хала дац, баьцин хьоар кийчдара план кхоачавъе тIехьа хIана бус. Месячника юкъа 230 тонн кийчде дезача хIана я 65 тонн мара даьккхадац из мах бола доакъар.

Боахама кулгалхоша, доакъар Iалашдераша шоаша къамаьл деш ховлуц дар цу гIулакха цар сатота ца елга.

Кхоачам боллаш соахча доакъар Iалаш ца зарах хьайбаш Iангара доахаш хьий га хало йицъенна, аьнна мотт сона совхоза кулгалхоштa. Бакъда хIанзле даьккха хьоар соахча дерригача шера кийчдаь чиночул дукхагIа ди. ДIадахача шера 20 тонн мара дацар.

«Солнечный» яхача баьцадараш кхедеча совхозе леладеш 50 бежан мара дац. Уж Iонгара дахара шортта доакъар Iалашдарх кхоачамбаь Iе дага бац цу боахама къахьегамхой. Пхе бIаь тонн чугIоргйолаш кIоаг а баьнна, кIийле а оагIонаш а бетонаца чIоагI а яь сенаж-йолаш ба уж горох аьрдачул тIехьагIа йисача бийдилах, баьцах. ХIаьта горох шиI бIаь гектара тIа я чуэца езаш. Из болх сихбаь дIахьош ба 14 сагах латтача отрядо. Комбайнераша Хачукаев Русланеи Гутаев Сайпудинеи дика кхоачашду шоай декхараш. Горох хьокхаш дукха тIехкхоачашъю царех хIаране балха нормаш. Горох аьрдачул тIехьагIа йиса буц кхай тIара сенаж йоллача дIакхухьаш итт трактор лел лафеташ тIехьа а йийза.

— Йол, силос, сенаж кийчъяра укх шера план оаха тIехкхоачашъергхиларах са шеко яц, — йоах совхоза директора Дедаев ИбрахIима. — Горохал совгIа 50 гектар люцерна а и тха боахаме доакъара кхеем.

Мичурина цIерагIча совхозе доакъар дукхагIа Iалашдара тIехххьарча хана къаьстта йоакхо ю. 222 гектара тIа дукхача шерашна тIаювли тайп-тайпара баьцаш я боахаме дIайийна. Ший ханнахьен довгIеш доал деш кхеар бахьан долаш дика тIаьнчиай уж укх шера. Дукхача шерашна тIа-юкъа баьцаш диазза хьакха дага ба совхозе.

ХIанз тIатеIIа чуэцаш я баьцаш. Каст-каста делхача дIогIаша дукха новкъарло а йиш доакъар Iалашдара совхозе вIашагIъеллача Басмуханв ИбрахIима кулгалдеча бригада.

ИбрахIимаца кхай тIа вIашагIкхийтар тхо. Наха хьалхашка каст-каста цхьаьца декхираш а уттадеш берригa нил тIабахийта хьахьегаш воалар из, лафета тIа кулг-нара моша доакъар тIалоттaш. Хьацараша аьнкха ноч букъ тIа летаир. Хаоттамо йиш хилийтац деррригача балхашта механизаци е. Темпаш лоха а аьнна ала йиш йолаш дац. Цхьанненa тIехьа шоллагIа яр йолаш дIаух кхай тIара тIехьа мошача доакъарах йиза лафеташ а йолаш трактораш.

Укх месячниках 700 тонн сенаж, бIаь — йол кийчъе езаш ба Басуев ИбрахIимм цуй новкъостийи. ЛаьрхIар тIехкхоачашдергхиларах шеко я яц йоккха балха опытеи цхьоагIон йолча цу коллектива.

Кхыча тайпара дар гIулакхаш «Труд» яхача совхозе. ДIадахача шера цхьа килограмм йол яцар цу боахаме хьайбаш Iангара дахара Iалашъяь. Бардаца хьацдеш кхоъ-даь шу хьалха Iалашдаь хинна ча а телаш халла Iангара даьхар доахаш. Цунца цхьана соахка хинне кхоачамбоацар юха а нийсолургдоацаш деш хIами дац укхаза аьнна ала йиш йолаш да.

Кхай тIа, кхыча моттигашка даггара лехача коравашар тхона совхоза кулгалхоех цхьаккха сaг. Месячник долча юкъа Iалашъе езача бIаь тонн аьлах кийчъяьб цхьа килограмм яц.

Района кхыча боахамашка долчул дикагIа да укхаза сенаж кийчъяра хьал. Цу гIулакха укхаза хьаьд латт йоккха кхо башня. Царех пайда эцаш бац. ДогIаша йошаеш, малхо йоккъеш мукх а юаш латт уж. Дош да уж хьаяра дIадахийта 127 эзар сом ахча.

Фу бахьан долаш доалеш да уж хьаяра дIадахийта ахча? — аьнна хаттa безам бар цу боахама кулгалхошка.

Месячник чакхдала дукха ха йисац. Цу юкъа берригa шоай из тIабахийта беза района къахьегамхоша доакъар Iалашдара месячника планаш кхоачашъяра.

Т. ЧАГАЕВА,
Урус-Мартановски района «Ленинская правда» яхача газета юрта боахама отдела заведующи.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

Критика ярах доагIар

Грозне а республике а яйла Iац «Автоспецоборудовани» яхача опытно - экспериментальни завода продукци. Автомастерскешта чIоагIа эшаш йола цун уникальни подъемникаш чIоагIа ховтташ я доазол арахьарча дуккхача мехкашка а.

Коллективе къахьегаш ба дукха шоай балха бокъонца бола говзанчаш, хьакъъал дола инженераш, конструктораш. Тхьаь шерал еннгIа ха я укхаза коммуниста В. Турапина кулгалдоча бригадо коллективо ОТК тIахьожам боанаш шиЙ продукци дIателла. ХIаьта цар кийчъю продукци керттерча даьнье довлол арахьарча мехкашка ухкийташ йолга белгалдаьккхача ховргда царех бенна тешам мел боккха ба. Цар дIалхийтача продукцена цкъаь цкъа рекламаци ца еннилга хайча кхоачам ба из тешам царех нийса беннилга.

Цу тайпара массалаш укхаза кхы а долаш да, хIаьта цуна дуккхача хана денз горкома член волча В. Турапкина шо а тайп-тайпарча трибунаш тIара, «Правда», «Грозненский рабочий» газеташ тIара кIезиги дийнадаш царех лаьца. Из иштa деле а цу предприятес парторганизацеца гIулакх тоссиелар дикал тIа гIолла цийсделлизар. Парте горкоме хоам бара илания социалистически декхарашин кхоачашдаьд алийтар дукха цун кулгалхоша социалистически боахам леладара принципаш телхаю. приписках из. гIожача тайпара отчетность телхаю. хIаьта парторганизаци из шийна ца гуш сапна Iеш я, администраци балха боагIа тIахьожам а ца лоаттабеш, яхаш.

Тахкача из дерригa бакъхинилга гучадьлар. Шоай болх лерттIа беча балха участкашта уллув укхаза йолаш яр декхар юкъагIдуташ, брак еш, штурмовщина лелаеш йолаш а. ХIаьта цу гIулакхашка цIенхаштта хьожаш бе боагIа лоархIам беш яцар цехови партийни организацеш. ТIаккха цехашка, участкашка болх вIаштIехьбаккхарах лаьца кулгалхошачи отчеташка ладувгIилга укхаза массаналхьа деш дацар. Иштта кIезига дувцаш дар къахьегама дисциплина телхаерий гIулакхаш а.

Цу кхоачамбоацараштa дукказа теркам тIаозилга хьадийхадар хиннача директорграра А. Цыганковгара парткома секретарагара Н. Козловгара.

Комиссе тохкам беш гучадаьннараш парткома шерьяьча заседане я, КПСС Ленински райкоме а, тIаккха завода коммунистий юкъарча собране а дийцар.

Чакхдоалаш дар предприятена геттара хала дена дола 1978 шу. Цу хьалхашка шоашта яьча критиках коллектива кулгалхоша бе боагIа лоархIам берrба аьнна хеталора. Бакъда из иштa хиланзар. Шоаш хьалха лелабаьла ннькъ тIара бовла тигалзар цар. Планаш кIезигъеш корректировка а яь тIаккха финансови махинацеш яьчул тIехьагIа шерa заседанеш кхоачашъярах раторташ делар. ХIаьта премеш ярга хьежий а бар.

Бакъда, коммуниста лацзар из харцо. Цар декхарца завода директор Цыганков балхара дIаваьккхар, цун заместителa А. Серебрякова КПСС горкома бюрос строги выговор елар, учетни карточка тIа дIа а язъеш. ХIаьта парткома секретарь Н. Козлов из хилалехьа кIезига хьалха балхара мукъавалийтавар, цIенхаштта партвзыскани тIа а юллаш.

Завода кулгалде оттабир бокъонца принципиальность йолаш, гIулакх довзаш, инициативен хьинари долаш била кулгалхой. Директорал ла хьожавир опыт йола инженер. Дика организатор А. Мальсагов, парткома секретаралла республике аггара йоккхагIа йолча «Красный молот» завода парткома секретари заместителалла болх баь йола Л. Кончакова.

Горкома партокомиссе дIадехийтар нарна шоаш хьалха укхаза тохкамаш деш гучадаьннараш. Болх вIашигIо дени брат-цхьоагIо йолаш, производствени гIулакхаш чакхдоххилга коллективе беча политически кхетама балхаца дувзаш бе болаш хилара цар теркам тIа и оаш.

Цул тIехьагIа ше яьча хьалхарча заседане парткомо партийни собранешка коммунисташа тиина, е такхе латтача организацешка коммунисташа ахийта критически замечанеш, предложенеш хьа а гулъяь уж кхоачашъяра мероприятеш оттайир, уж кхоачашъяра цIенхаштта тIахьожам а оттабеш.

Партокомисс шиЙ теркама кIалара далийтац парте горкомо еннa рекомендацеш, коммунистий наказаш цу коллективе кхоачашделла мишта латт, хIаьта эшош моттиг хилча цуя кулгалхошта новкъостал а ду. Ер шу доладуча хана тха комиссе членаш хьежар цу парторганизацо коммунисташа КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленума решенеш дIадехараша хьежжа партийни пачхьалкхени дисциплина мишта кхоачашъю.

Парторганизацо балхага хьежача гуш да шоаштa хьалха яь критика укхаза нийса кхеталга. Партийни пачхьалкхени дисциплина чIоагIъяра дукхаденна дола дешаш соахка дена шоаза дийцад парткомо. Хьалха царех бехк боахар партийни взысканеш йолча коммунисташца болх эсала бу яхаш, хIаьта хIанз цар балха практикаш юкъедоаладаьд КПСС Уставо дIадехараш кхоачашдарах коммунистий отчеташка ладувгIилга. Дисциплина чIоагIъяра тIаберзабаьча балха тIа парторганизацо коттIортила ю тIема, къахьегама нитраний мастерия, хьехамий, правонарушенешта профилактика еча советех, новкъостий судах.

Хьалхаре тохкам оаха беча хана цехий партбюроешe парткомеи КПСС Устави коммунистически морала нормаш телхаеш болча цхьаболча коммунисташца хила йиш йоаца либерализм лелаьлга гучадьлар. Царех цхьаьне масал мара доаладерг дац ал.

Цеха начальник КПСС член С. Гиш кулгалхой рамна республика довзол арахье боккхача боараме нагахьа мара хулаш доаци цхьаьрий нийде дIаухлаш хинав. Шийна пайда а беш вайцига юкъадоххар цо уж. Из бахьан долаш суд йир цуна, хIаьта а коллективе ца дувцаш дисар из гIулакх. ХIанз мера из парте хилар дола къоастадаьдац парткомо а.

1977 шера цехови парторганизаце бюрос слесаро Н. Франщевна персональни гIулакх дийна а дийна учетни карточка тIа дIа а язъеш строги выговор елар цуна. Шийгара коллективе эздий дийна гIулакх гойтирах. Бакъда, партком сахлуш цар из гIулакх чIоагIдара. ХIаьта гIалат ваьнинар нарна хьекадага вацар, — «шиЙ чIоагIбагIа» балхара дIаваьлар из, бе боагIача IотIьамах кIалхар а воалаш.

Цу тайпара дар нийделар шоай декхараш кхоачаш ца дар бахьан долаш директора заместителаш А. Серебряковни А. Комаровни, заготовительни участка начальник Л. Рыжков № 3 йолча цеха начальник Р. Хайрулина цIенкашта бехктокхаме еш хIаьта эше балхара а дIабаха аьнна парткомо дирекцена рекомендацеш ейча а. ТIаккха царех цхьабараш «цIена» трудовой книжкаш а долаш балхара дIабахар, вожаш пенсе бахар, хIаьта кхоалагIбараш хьалха санна лела дIахо а болх беш Iеш бар. ХIаьта парте райкоми горкоми юкъегIерта еаре уж берригаш а бехктокхаме па оаш беса мегиа а бар.

Боккха болх беш я парторганизаци «Халкъа боахаме къахьегама дисциплина дIахо чIоагIъярий кадраш хувцалугга кIезагдарахь» бола КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета ВЦСПС соцам кхоачашбара тIаберзабаь. Цеховой парторганизацена коммунистий авангардни лоархIам айбара, къахьегама дисциплина телхадарашкара доагIар дилза хьадехара хетаь гобранеш чакхйоах.

Цу дерригне эргадаькхад гIулакх. 1979 шера продукци йоххара план 102 процент кхоачашъяьй, къахьегама овсайле лакхъяра — 104,4 процент, пайда баккхара — 100,8 процент. Дикка тоалуш йоагIа арадецача продукце хилал а. Цул хьалхарча шера царех цхьаккха хьоккам кхоачаш ца баьлга белгалдаьккхача ховргда цуь мел лоархIам бе боагIа.

Кхыча тайпара я хIанзарча директора балха стиль а А. Цыганкова балха практике кертера лр административни методаш. Дукха цехашка гIолла дIа-юха удар, махах тешацар, нaIaш чIоагIа чуехаьора, вожаш геттара хестабора. ФуннагIа - моллагIа даь в лоххе латтачарна товр де гIертар, партийни общественни организацешта хетар теркадеш вацар.

ХIаьта керда директор производство дика йовзаш, цун доал де ховш, коллективо хьалхашка латта декхар кхоачашдара оарцагIъаккха могаш ва. Дика аьнна цох «Коммунисти цун гIулакхи» аьнна дукха хи йоацаш «Грозненский рабочий» газета тIа араьннача передовой статья тIа.

Парткоме предложени йир цуна отчет ала еза аьнна. Балха гIулакха кIоарга анализ еш, ше цу даькъе деш лар хьагойташ, самокритика йолаш, е вешта аьлча, йиззача формагIа отчет елар цо. Парткомо хьалхадаьккхар цецашка къахьегачарна хьалхашка къамаьлаш дича цар хаттарашта жоп тийлача баьрхьа хургдар аьнна. Геттара раьза хинна лоаммашнa хана из чакхдаьккхар цо. ХIаьта мутIарерачаца къамаьл деш дукха нийлане хIамаш а дийцар цунна, хIаьта цхьадола гIулакхаш цитгача къоаста а дир.

Иштта мах Iомабеш ше шаргара хьаIомалуш ва. ДоагIар хIаранетара цIенхаштта хьадехаш а, хIаьта шийга доагIача даькъе цу хьакъехьа дика хьокхам луш а ва ков А. Мальсагов.

ХIаьта партийни комиссе членаша белгалдаьккхачах дерригa дах бахьчабий укхаза? Баьччабац. ХIана а кхоачаш болаш болх бац партийни взысканеш йолча коммунисташта. Цу хьакъехьа партбюроша е собранешка царга хоамаш дайтилга вIаштIехьдаьккхадац.

Производственни къахьегамен дисциплина телхаеча коммунисташта партийни хьисапе де доагIар дац. 1978 — 1979 шерашка директоро шиЙ приказагIа боагIа а бинагIаш бехке баьчарна юкъе нийсбенна итт коммунист. Царех лаьца деш дийцадац укхаза цхьа гIулакхах гаг шоаза бехктокхаме оазагIац аьнна парткоме хеташ болаш даь. Из нийса дац.

Цехови парторганизацешка хьалха собранешка тIадийнь оененеш, коммунистий критически замечанеш кхоачашъярах хоамаш дега Iалашдаьдац. Заводе йолаш я коллектива социально дегIадувлара йола план, бакъда из кхоачашъелга ледара лел. Цу дешa мела тIахьожам лоаттабу парткомо.

Цу парторганизацена союзагIа тохкам беча хана парткоме гучадаьха уж а кхы дола а кхоачамбоацараш шоай балха юкъера дIадоахилга хьадийхар парте Ленински райкомо пар парткомагарeи директорагареи шоай бюро тIа дукха ха йоалаш цар отчетага ладувгIаш хиннача хана.

В. ЛАВРИНЕНКО.
парте Грозненски горкомерча партийни комиссе председатель.

Мишта лел месячник

Чакхдоалаш латт доакъар кийчдара республике кхайкадаь месячник. Дукхача боахамаша дерригa шоай низаш оарцагI а даьха лерттIа вIаштIехьбаьккхаб из кийчдара болх. Цудухьа цар коллективаш аьттув а баьнаб цхьадола доакъараш кийчдара шоашта еша бетта заданеш хIанзале тIехкхоачашъе. ДIадахача хьал кIирагIа аггара дукхагIа хьайбошта доакъар кийчдаьд Назрановски, Наурски, Надтеречни, Шелковской, Гудермесски, Грозненски районашкарча къахьегамхоша. Бетта сенаж чуэллара месячника задани 185 процент кхоачашъяьй наьсархоша. Доакъар кийчдара балхаш ниг ца долийташ къахьегаш дIаболх уж укх тIехххьарча кIирагIа а.

Задане совгIа цхьа эзар тонн сенаж чуэллай Надтеречни районерча боахамаша. ТIехь - тIехьагIа овсарле лакхагIа йолаш къахьег шигарча механизатораша. Месячника шоллагIча кIирагIа 944 тонн йол и 222 тонн сенажи кийчъяьй, кхоалагIча кIирагIа цар кийчъяьй 1244 тонн йол и 480 тонн сенажи.

Къахьегама овсарле тIехь-тIехьагIа лакхъеш балхаш ду Наурски районерча боахамаша а. Месячника шоллагIча кIирагIа цар 3587 тонн доакъар кийчдаьдале кхоалагIча кIирагIа кийчдаьчох 4550 тонн хул.

Цхьайолча районашка лерттIа вIаштIехьдаьхадац балхаш. Из бахьан долаш доакъар геттара кIезига а кийчдаьд. Месячника задани кхоачаш ца яр кхерам болаш да гIулакхаш Ачхой-Мартановски, Сунженски, Урус - Мартановски, Ведененски, Пожай - Юртовски, Советски районашка.

Месячника кхоалагIча кIирагIа дерригa а лаьрхIача 712 тонн мара доакъар кийчдаьдац Ачхой-Мартановски районерча боахамаша. 504 тонн мара дац цу юкъа Шалински районе кийчдаьр а. Эсала къахьийгад кхоалагIча кIирагIа Урус - Мартановски районе. Цига кийчдаьчох а 334 тонн мара хилац. Хоралуш лохъяьй къахьегама овсарле цу кIирагIа Грозненски районерча боахамаша а. НагахьасанnaI шоллагIча кIирагIа цигарча боахамаша йиъ эзар тонн гаргга доакъараш кийчдаьдале кхоалагIча кIирагIа шозза кIезигагIа кийчдаьд. Цо хьахьокх дукха дукхагIа доакъар кийчде йиш йолаш боахамаш хилар.

КIи - марса ха хьатIакхаьча яле а доакъараш кийчдара балхаш лигI ца долийташ дIадахьа деза.

Районий а боахамий а кулгалхой декхарийла ба дика эттача хаоттамах пайда а эцаш хьайбашта шортта доакъар хургдола гIулакх вIаштIехьдаккха.

Районаш	Бетта еннача заданех кийчде дезар (тонн)			23 июнь хьатIанхоачаш кийчдаьр (тонн)		
	йол	сенаж	баьца хьоар	йол	сенаж	баьца хьоар
Ачхой-Мартановски	1000	2000	400	95	1680	156
Веденски	500	—	—	260	—	—
Грозненски	8000	12000	2800	6305	2067	1280
Гудермесски	3000	1500	600	2311	1639	177
Малгобекски	1500	3000	400	1375	1391	82
Надтеречни	5000	2500	1000	3628	3564	154
Назрановски	1500	4000	300	165	7430	182
Наурски	14000	2500	2100	12243	1682	590
Пожай-Юртовски	1000	—	100	305	120	100
Советски	500	—	100	60	350	10
Сунженски	5000	8000	1300	1329	5106	465
Урус-Мартановски	1500	3000	700	813	1920	223
Шалински	2500	3500	300	2302	650	72
Шелковской	15000	10000	4300	7870	5878	3105
Республике	60000	52000	13000	39261	33477	6575

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР КИНОФИКАЦЕ УПРАВЛЕНЕХ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР КИНОФИКАЦЕНА ЙОЛА ПАЧХЬАЛКХЕН КОМИТЕТ ЯРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо **соцам бу:**

Нохч-ГIалгIай АССР кинофикаце Управленех Нохч-ГIалгIай АССР кинофикацена йола Пачхьалкхен комитет е.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЯ.

г. Грозный
1980 шу. 18 июнь.

Нов. Г. М. ДЕГТЯРЕВ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР КИНОФИКАЦЕНА ЙОЛЧА ПАЧХЬАЛКХЕН КОМИТЕТА ПРЕДСЕДАТЕЛАЛЛА ХЬОЖАВАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо **соцам бу:**

Нов. Дегтярев Гаврил Михайлович Нохч-ГIалгIай АССР кинофикацена йолча Пачхьалкхен комитета председателалла хьожаве.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный
1980 шу. 18 июнь.

Парта тӀаьра гӀетта—тӀем тӀа

Ха дӀа ме йода кӀоаргга историна юкъе чуйолх Сийлахь-боккхача Даймехка тӀема бирса событеш, бакъда, уж кӀаьхкха а вайна йицлургьяц.

1941 шера октябре цӀи хезача летчица Советски Союза Турпала Раскова Маринай инициативагӀа дӀаболабелар мехкарий-патриоткаш авиаце хьехаш боли болам.

Тхьеста шу даьша Московски авиационни института студентка. Киевски аэроклуба воспитанница Меклин Наташа, хӀанз Кравцова, дӀаязъяьр 46 авиационни кхалнаьха полке. ПО-2, «сигалара тихоход» яхача зӀамигача самолеташца бийсана гӀотташ хиннай йоӀ — моастагӀчоа бомбаш чуетта.

Цӏеча Байракхеи Суворона III-ча степени ордений 46 гвардейски Таманск авиационни кхалнаьха полк бийсана бомбаш чуетташ сийлахьча тӀема наькъегӀа чакхъяьннай: Кавказ майра лораяр, гитлеровцех Кубань, Таманск ахтӀайре мукъаяккхар, котало йоаккхаш Крым, Белорусси, Польша баьхаи долаш тӀемаш дар, моастагӀа шийча къорга чу — Германе вохавар. Тхьаь кхоь летчицана Советски Союза Турпал яха цӀи еннай. царех ялхаьна бомбаьчул тӀехьагӀа. Полка летчица Советски Союза Турпала Кравцова Натальяс 980-за гӀетта яха бомбаш чуйийттай моастагӀчоа. Котало яьнначул тӀехьагӀа кхыча мехкашкарча меттай институте деша йолаеннай Наташа. чӀоагӀа безам тӀабаха беш хиннаб цо журналистика болх — цун статьяши очеркаши каст-каста газеташ тӀа а журналаш тӀа а юлаш хиннай. ТӀехьарча пхийтта шера отставкерча майора Н. Кравцовас тӀемапатриотически темах масех книжка язъдаь. Шийна ахьа полке тӀом беш хинараш-та, къона йолча хенарча доттагӀашта хетадь да «Парта тӀаьра гӀетта — тӀем тӀа», «Малх чубузача хана дена са тассалиа», «Бийсана гӀетта лелаш», «Самолетана гӀатта-чара пха цӀайола», «Госпитальни палата», «Бийсанарча сигала» яха книжкаш.

Н. Кравцова бераштен кхетаераштен дикагӀдолча книжка Еррисоюзни а Ерригроссийски а конкурсай лауреат я.

Дукха ха йоаццаш СССР яздархой Союза члена Наталья Федоровна Кравцовас язъяьй «Морхашта тӀехьашка малх ба» яха «Советски Россия» яхача издательствос арахецаргйола керда повесть.

СУРТА ТӀА: Кравцова Наталья Москвана юххерча яздархой творчества ЦӀагӀа саделаш я.

Н. АКИМОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Дика хоамаш

БӀУБЕННА ГӀА БОАХ БУРУВДЕТТАРАША

Ленина ордена лелаеча «Грознефть» производственни объединене Грозненски бурув тохара балхий управлене бурув деттача дуккхача бригадаша укх шера март бутт бовча деношка рапорт делар иттлагӀча пятилетка заданеш ханал хьалха кхоачашъярах. Социалистически яхье хаддаиза хьалха латташ йолча цар цхьайтталагӀча пятилетка календарагӀа къахьега кхо бутт бизаб.

Царех цаӀ я кхоалагӀча районни инженерно - технологически службера йоккха опыт йола буровой начальник, кагирхой хьехамча Золотарев Александр Михайлович керте латтача № 138 йолча буровой коллектив. Дерригача технико - экономически хьокхамий пхе шера план укх шера 26 марта кхоачашъярах рапорт делар цо. Пачхаьлкхен планагӀа лаьрхӀачул совгӀа тӀанзлехьа техад бригада лаьттан члехаш техкараша 535 метр бурув, цхьан станоцаца бетта бурув тохара йолча сухала пхе шера план а тӀехкхоачашъяьй.

Ше даьхача къахьегама толамех кхачамбаь Ӏеш оцмал яц бригада коллектива. Ший производствении хьокхамаш тӀа-тӀа тоадеш къахьег цо дӀахо а. Масала, бурув тохара дӀабахача май бетта план 152,1 процент кхоачаш а я, заданел совгӀа цо техад итташ метраш бурув. Ер шу доладелча дениз дӀалаьрхӀача коммерчески сухала задани 220 процент кхоачашъеш хьайсагӀа из. бурув тохача пайда эцаш йола ха 98 процентага дӀаккачийтай цо.

Шера 5 эзар метр бурув тохара старогрозненски лаьттан чекаш техкараша дӀайолаяь инициатива эттара хьалхарчарца хьаллаьцарех ба вай республике шу буровой бурувдеттараш. Шоай аргӀагӀа из дика гӀулакх хьаллацара тӀаьхьийхар цар Грозненски бурув тохара балхий управленера еррига бригадаш.

Нийсдала тарлу хьовзамаш ца хулийташ, балха тӀа нийслу халонаш эшаеш, шоай хьинари низи ца кхобеш къахьегаш ба № 138 йолча буровой лаьттан чекаш техкараш. Цу коллективе бурувдеттарашта юкъе яьржача яхье хаддаиза хьалха а латташ, къаьстта дика къахьегарца белгалбаьнна ба къахьегама ветеранаш Х. Н. Сайпиев, Н. А. Чумаков, В. Щабарин, А. Ежов, В. Лютовой, кхы дукха бараш а. Шоай сменни нормаш даим тӀехкхоачашъярал совгӀа бурув тохара технологи хаддаиза нийса лелаю цар.

Бурувдеттараша шоаш доахаш дола къахьегама толамаш хетаду СССР керда Конституци тӀайийца кхо шу дузачеи КПСС XXVI съезд хьаеллачея дениа.

Д. ГАБАЕВ,
Грозненски бурув тохара балхий управлене вокхагӀвола инженер.

ТАХАН—КЪУЛБЕХЬАРЧА АФРИКА ПАРГӀАТОН ДИ

РАСИЗМАНА МОТТИГ ЯЦ ЛАЬТТАН ТӀА

Тахан дерригача дунен тӀарча залкъаша деаду Къулбехьен Африка паргӀатон Ди — къулбаафриканска халкъо расизмаеи апартеидаеи духьала лоаттабеча, хӀанз чакхбоалача этапе кхаьчача къовсама белгалагӀа йола ха. Расови дискриминаце, Ӏоткьама, вазаш дара, тоӀаш еттара, полицейскеша Ӏазап тоаттадара политикая ЮАР-е чоьтгӀа дукъала баьнаб мехка бахача пахах дукхагӀбараш.

Цу кеxка бокъо йоаццаш Ӏаьдал дӀалаьцача кӀезигагӀа болча кӀайбараша пачхаьлкхен раис кхоачаеш лакхьний расови дискриминаце эгар белхаша йола форма апартеид: 200 совгӀа долча расистски законашеи боарам йоаццаш дукха долча царна юкъерча тоадарашеи лорееш я расистий совлеваш. Претерена доал дераша цӀенъяь дӀаяьхай мехка бахача наьха мах дукъбаьчах пхи дакъа болча африканцаш, бос барий, Азерча нах, баьшарий гражданским бокъонаш. Афганцаши кхыпелча расови группех бараши ЮАР законодательни исполнительни органашка чубуташ бац.

Расисташа мохк цхьайтта дакъа а даь бийкъаб, царех кӀайбараштa хьожадаь цхьа дакъа ерригача территорех 87 процент дӀалоацаш да. Юхе дисача, дукхагӀча даькъе дӀадийна хӀама хьахулаш доацача даькъалгаш тӀа африкански резервацеши бантустанаши я. Ма дарра аьлча, ЮАР-м мохк-набахте лаьрхӀа безаш ба ший набахтеи пачмерашкеи кӀархчал доаллача аьшна саьргашта чухьнахьарча концентрационни лагерашкеи итташ эзараш африканаш чубоахкаш йола. Цар алхха цхьа «бехк» — цӀоза баьле хилар. 16 шу да Роббен яхача гӀайрен-каторге набахто Африкански къамий конгресс яхача парте (АНК) лидер Нельсон Мандела чувоалла. Дукхача шерашка Роббена казематашка чувоаллабарех чӀоагӀалехи деналкх воханза ва из къулбаафрикански халкъа паргӀато бахьан долаш хьинаре къовсам лоаттабеш вар. Дукха ха йоаццаш Ӏоткъама кӀал латтарашка, апартеидана духьалара къовсам чӀоагӀбе халкъ тӀаьхьехаш а дукха нах вӀаши кхотабенна болаш духьал оттараен цун дикагӀбола къовсаш гера бе а дела къовсам лоаттабеш хиларцен паргӀато йоахкхалургхиларах ше тешаш хилар а хьахьоккаш цо язъяь послани наха юкъе дӀайоаржаьй.

Расистий когашта кӀалхара ЮАР-а лаьтта доагаш да. Шиъ бутт ба беррига мохк оагабеш цига эгӀаздига халкъ гӀетта латта. Дикъ шу хьалха Соуэто а санна деррига дӀадоладелар дешара системера дискриминаци дӀаяккхар хьехезаш болча дешархой выступленешкара. ХӀана, цу хана санна, юха а итташ эзараш кагий наь къулбаафрикански городий улицашка арбаьннаб митингашкеи демонстрацешкеи цар хьадех дешара сферера яьнна ца Ӏеш общественни политически ма хара дерригача доакъошкара а расови дискриминаци дӀайоаккхилга.

ЮАР-а кагирхой хӀанзара выступленеш бахьан долаш забастовочни къовсам шерагӀа барнаш латт, патриотий подпольни группаша хьинар айдаьд. Дукха ха йоаццаш цар расистий стратегически запасашта доккха зе а деш мехкдаьтта чулоаттаду йоккхагӀьярех моттиг эккхийтай. Белгалде доагӀаш да сопротивлене болама тӀехь-тӀехьагӀа дукхагӀа керда низаш юкъе доагӀаш хилар. Реформаш елга хьадийхал кхыметтел вӀашагӀкхийттача ЮАР кинаций Совета дика группаша а.

Дикъ шу хьалха а санна, апартеидана духьалара дуккхача наьха выступленеш йоахе гӀерт расистски Ӏаьдалаш. «расови гармоне», «апартеида система меллъяра» хьакъехьа шоаш кхоачашдерга яьхараш юстара а кховеш. Луицаш дукха пах набахта чубехкарах кхоачам беш бац расисташ. Митингашкеи демонстрацешкеи дакъа лоацаш бараштa тӀахьежжаеш топаш етт. Бомбаь а човнаш ль а дукха ба. Цунца цхьана расисташа керда тӀема агрессеш лелаю лоалахарча африкански мехкашка, карательни операцеш ю оккупация яьча Намибе.

ЮАР африкански наха духьала расистски Ӏаьдалаша йолаяь террори нах луицаш чубехкари бахьан долаш цу мехка эттача хьала чӀоагӀа саготта я дулен общественность. Апартеида режим йолаш хилар вдамленна духьалара доккха аулам да. дунен халкъашта юкъерча машаран кхерамаленнеи цӀенсашкта кхерам тӀаоттабеш хӀама да. ЦӀена уйла йолча беррига наха йоах: расизмана моттиг хила йиш яц лаьттан тӀа! Уж чӀоаттӀа духьала ба ООН дукха решенеш йолйше а ЮАР аца цхьана гӀулакхаш леладераштa, масала, тӀечен ядерни даькъе. «Сага бокъонаш лораяра» хьаькъехьара хабараш а дувцаш чӀоагӀа раьза болаш эггара кердагӀа долча герзаца расистски палачаш Ӏалашбеш ба империалисташ, кхыметтел ядерни потенциал а шоай хьашт дар дайта царга дӀа а телаш.

ЮАР-ера зуламе режим дӀаьнна дукха ха хургьяр, нагахьа санна малхбузехьарча мехкий империалистически гӀозарашца политически, экономически. тӀема даькъе цхьана лелаьдеча гӀулакхий ларда тӀа латташ из ецаре. Белгалде доагӀаш да революцинни Ирана духьалара санкцеш чакхъяхийта а гӀерташ расистски ЮАР-а Генеральни Ассамблея оттаяь йола экономически эмбарго чакхъяккхара массе оагӀорахьара духьале еш уж гӀозараш хилар.

Иштт, Преторе расистана деча зуламашта еррига бехке араш ма-хьаехьара дермаваш я, эггара хьалха США а, хӀаьта иштта массе оагӀорахьара уж хьаллоацаш йола Израиль а йолаш. Из белгалдаьккхад расистски ЮАР-ера хьал дувц аьнна африкански пачхаьлкхений группо дӀадехарах сихха гулъаь хиннача ООН Кхерамзлен Совета заседане дуккхача мехкий викалаша.

Цу заседане ше къамаьл деш советски викало белгалдаьд африкански континента къулбехьа колониализмаи расизмаи кхуврчаш долаш хилар дуккхача империалистически пачхаьлкхений дуккхача хана дола политически, стратегически, экономически хьашташ кхоачашдара лела деш хӀама из хилар.

ХӀара ди тӀехьагӀа шерлуш боагӀа юххера а вай заманагӀа эггара эхь долашагӀа йола яздени — апартеид цӀенъяь дӀайоаккхаргйола къулбаафрикански халкъа къовсам. ПаргӀато езаш дола Къулбехьен Африка халкъ ший гӀулакх коталоига кхоачаде лерхӀаш хилар — из хено дӀадехар да. Из къамий кортамукъален процесс юхатохалургйолаш яц. Из социалургьяц къулбаафрикански расистий цхьаккха а карательни акцена. Тахан цӀаккха ца хиннача тайпара чӀоагӀа хоалуш да Къулбехьен Африка мукъаргйолга. Цул халкъашта хов цар лоаттабеча къовсаме царна эшшача хана оарцагӀаьла кийча йолаш Советски Союз, социалистически содружества дерригa мехкаш долга.

Анат. ГРОМЫКО,
СССР АН Африка Института директор.
(АПН).

ЦАР КАЛЕНДАРА ТӀА—1981 ШУ

«ТӀехьабусараш боацаш бе болх» яхача ростовчаний инициативагӀа шерре социалистически яхь йоарналяй О. Исмаилов керте латтача технологически транспорта Ташкалински управлене болхлоша. Цар къовсам лоаттабу мехкдаьтталоштен бурувдеттараштен эша мовхьаш хаиехьа дӀакхачийтара, транспорташи спецтехникаши бизза лайда ийбара. Цу даькъе управлене болхлоша боюха толам баьккхар укх шера 10 июне. ИттлагӀча пятилетка задани кхоачашъярах рапорт делар цар цу дийнахьа. Ер шу чакхдалалехьа цхьайтталагӀча пятилетка чотагӀа дӀа-юха хьорга бӀаьши эзараш тоннаш халкъа боахама мовхьаш. Укх шера пхе бетта дерригача технико - экономически хьокхамий план тӀехкхоачам а еш, заданел совгӀа управлене коллективо дӀа-юха дихьар 24 эзар гаргга тонн халкъа боахама мовхьаш.

Мичча бесса а пачхьалкхен план кхоачашъе гӀертарех бац управлене болхлой. Автопарких пайда эцара коэффициент 0.810 хилийтай цар, пачхаьлкхен планагӀа хила езаш хиннар 0.587 мара йоацача. ДӀабахача пхе бетта цар кходаьд ткъоь итт тонн совгӀа бензин, дукха смазочни материалаш.

«Профессех дикагӀбар», «ДикагӀйола бригада е автоколонна» яха цӀераш яхара тӀехьара социалистически яхь денгара денга шерагӀа аржаш латт укхаза. Из сий дола цӀи лелаерий опыт шерра дӀайовзийт массанена а. ХӀанзлехьа коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цӀи яьккхай управленерча 450 гаргга волча болхлочо. ХӀаьта коммунистически къахьегама коллектив яха сийлен цӀи лелаеш я укхаза ворхӀ бригадеи ши автоколоннеи.

Предприятерча пхе автоколонна, бархӀ бригада коллективех цхьаккха яц пачхаьлкхен плана тӀанйца социалистически дехкараши кхоачаш ца деш. ХӀанз управлене кулгалхоша, общественни организацеша хьалхашка оттадаь декхар да цхьаккха тӀехьавусаш хургьоацаш болх вӀаштӀехьбоаккхилга. Цу декхарех а шоаш лоархӀабергхиларах дог тийша ба уж.

ХӀанчул дукха хьалха пхе шера план кхоачашъярах рапорт деннад предприятерча яхь автоколонна, бархӀ бригада коллективаша. Цул совгӀа 190 водители трактористи ва 1981—1982 шерий чотагӀа къахьегаш. Таханарча денга кхачалехьа тӀайоагӀача пятилетка чотагӀа цар дӀа-юха дихьа халкъа боахама мовхьаш дуккха эзараш тоннаш а. ДӀахо шоай производственни хьокхамаш кхы тӀа а тоадеш, КПСС XXVI съезда сийленца паккъбаха ерхӀ цар. Укх деношка хӀара сменагӀа нормаш 130—140 процент кхоачашъеш я А. А. Гиреев, О. Л. Бережнов, А. Д. Кипнов керте латтача автоя тракторни колоннай бригадираша В. М. Емельянова, В. Н. Куракова, Д. Заириева, К. И. Самсонова, кхыбараша кулгалдеча бригадий коллективаш.

Б. КОСТОЕВ.

ЛОӀАМЦЕИ ГОВЗАЛЦЕИ

Баьцаша сийндаьча Ачалкхен арений гувнашта юкъе урагӀьлха ягӀа кердача конструкце буровой установкаш. ЧӀоагӀа а гӀерта а бу болх турбинаш, хӀаьта бурув тӀа-тӀа кӀоаргагӀа чудода лаьттах. Специалистий расчетех, № 170 йола скважина йолча моттиге «Ӏаьржа доцуш» хила дезаш да, хӀаьта цунна тӀаьхьача сиар в МагӀалбика УБР чуйоагӀа М. А. Хадзиев керте латта бурув детта бригада.

Болх дика а беррига шоай ния тӀабахийте а бу Ахьмада Микаила бригада членаша, скважинаш уж болх бе йолаьлийта езача ханал дикка хьалха дӀа а телаш. Пятилетка хьалхарча дикъ шера 7600 метр йолча лоаман породанта бурув техад бригада, ханал хьалха эксплуатаце дӀаенная № 37 йола скважина. Цу юкъа кхоьй цхьа миллион кхо бӀиь эзари сома маьха электроэнерги, химически реагенташ, запасни бахалан, кхыйола материалаш. Амма бригада коллектива карагӀдаьнна эггара лоархӀамегӀадар фуд аьлча, из цо иттлагӀа пятилетка дикъ шере пхе беттеи кхоачашъяр да.

М. А. Хадзиев — къаьна мехкадаьттахо. Ткъо шу сов гӀа ха я цо МагӀалбика УБР болх бу. Бурув деттача венаи Грозненски мехкадаьтта техникум йистелькхача, шийхала а сий дола а професси чӀоагӀа езаш ва. Цо дийцар сона:

— ДукхагӀа йолча хана безалуш хул сага шийна дикагӀа хета а шийга — из керттердар а да — дикагӀа булу а болх. Иштта болх бокха сакъердам ба.

ХӀаьта из ше дийна а волаш цу белхах къастарг ца хилар, шеко йоацаш хӀама да. Из бурув детташ хиначахана дийнахьеи буси цаӀ хувцалуш вахте латтa везаш нийсделар цун цкъа. Бахьан дар хьалхагӀа цхьаннен тӀаккха шоллагӀчоа хьалхара болх бе ер раьза хилар. Царех цхьаннe а дехара ак ала магаизар Микаила, хӀана аьлча, доккхий дар царна нийсденна гӀулакхаш. Цу тайпара, шин сменагӀа лаьттар из нихте. Кхерамален техника дӀадехарашка диллача из нийса дац, хӀаьта новкъоста эшшача гӀо дара декхар кхоачашдарга диллача, дикза дарздоацаш хӀама дар.

Хадзиева балха стиль, цунах доахка дика гӀулакхаш гучадувл цо нахаца гӀулакхаш леладеш. ТӀех кӀоаргача буровой начальник шин сибите волаш санна ва цхьан оагӀорахьаре, ший болх сов дика бовзаш вола опыт йола кулгалхо ва из, шоллагӀча оагӀорахьара лаьрхӀача, моллагӀа а нйкха цатоам чӀоагӀа Ӏаткъаш вола коллектива мугӀарера член ва. МугӀарера яха дош-м дукхьала из доп ше товш хиларагӀа лоаладаьдаш, из довладеьд Микаил ше из гӀулакх де декхаркйла вене а, моллагӀа болх беш волга дӀахайтара. Хувцаш боахк, масала, электромотора подшипникеш. Хадзиев ше хул электросварка еш. Бригаде цунах сар цецзалац, хӀана аьлча массанена а хов из тӀалаттача бехкнтохкамга диллача начальник вале а, чудоалла дог бурувдеттачун долаш волта.

Хела доц Ахьмада Микаила буровойна кулгалде, хӀана аьлча, нахих тешаш ва из. КӀайбала лета корта а болаш волча цу бакъахьарча сага рьвзи ба цунца болх беш бола вагирхой. цун хьокхамах Ӏомалу уж болх бе а бахе а. Хадзиева бригаде гӀулакх мишта оттадаьд аьлча, коллективе болх беш болча нахах (уж 35 саг ва) хӀара вагга хов дукхьал ше бе беза болх бе меттел кхы балхаш де а. Беш латта болх бе, масала, башмака колонна йолчара скважина йилар, из дешшехьа де деза кхы балхаш а: хувц тормозни колодкаш, кардании налаяпта, кхыча овтхелашта даьтта хьокх. МоллагӀа операци кхоачашъе гӀерташ хул кӀаравар. Цу хӀамаша кӀезигду гӀокна долча балхашка дӀалодар. Хоза хета хиннедаи укхаба «ХӀара балха минут — гӀулакха» яхача лозунгах вахара закон.

Шеко яц, Хадзиева кулгалдара стиль дӀанйю сменай кулгалхоша. Буровой мастера яр санна тайпан цӀи йолча къонача бурув деттачо Хадзиев Ӏийсае ший эггара хьалхара хьехархо лоархӀ Ахьмада Микаилах. Ӏийсае аьнача бесса, из дукхьала мастер хинна ца Ӏеш хьехамча а ва. Цо массаза а гӀо ду, из эшаш моттиг нийсъелча, ший гӀо эшача хьо хьаллаца кийча ва. Цо Ӏомаву къона бурувдеттар нах балхаш тӀа дӀанийсбе а нийса решенеш тӀаийс а. Ученик а ва хӀама де гӀерташ, ший хьехамча дер зувш, цун балха приемаш Ӏомаеш, хӀаьта ше ца кхетар эхь я ца хетаи хоатт. Цудухьа беррига болх ший хьехамча беча тайпара бу цо.

Бокъонца вола болхло болх бе волалушехьа вовзалу. Безам тӀабодаш а дика и бу цо из. Дикача къахьетамхочун балхах кагийоал, толамаш лакха хул, цун сийде йоал коллектив. Ленина ордена кавалер вола М. А. Хадзиев хьалха ше хиннача бесса туха тӀайна кӀалхарча мехкадаьттага кхача гӀертерех цаӀ ва. Хьалха а санна, буровой начальника а цун коллектива а девиз я: «Мехкадаьттана тӀаводв'» яха дешаш

— Дагалаьцар кхоачашдара аша дика материально-технически база я тха, — йоах Ахьмада Микаила — Буровойра механизмаши оборудовании болх дика беш а. ХӀаьта мехкадаьттага кхача гӀертача бригада задел а я тешаме лархӀа езаш. Пятилетка чакхйоалача шера чуекнай коллектив лоаман породех чакхъяларa даькъе 800 метр графикал хьалха а яьнна. ХӀанз укх скважине а 5150 метр кӀоаргдаккхад тхо. Долче, дӀахора толам (дӀанигӀа 6500 метр йолча отметкага кхача дезаш да тхо) духхьал тха лоӀамехи говзалахи тийша ба.

ХӀаьта бурувдеттараш кхоачамболлаш уж гӀулакхаш довхеш хилар коллективо дукхазза хьахьекхад. Дахача шера Ерригсоюзни социалистически яхье «СССР мехкадаьтта промышленноста дикагӀа йола бригада» яха цӀи яьккхар Хадзиева бригада коллективо. Укх деношка цхьаькха дика кхаъ кхаьчаб бригадага: мехке эггара хьалха бонъл еняй цунна дезаза дехьара ийцеча реагентаца-стабилизаторацa болх бе. Цо новкъостал дергда бурув тохара процесс 2—3-за сихъе. цу тӀа а йовгаечеи даьтта хьисапе хьехкачеи материалий расход дикка кӀезант а еш. Цу бехктокхамеча балха чӀоагӀа кийчлуш би хӀанз бурувдеттараш хӀана аьлча, кердача реагентах пайда эцаро йиш хулийтаргья хьатӀадоагӀа шу чакхдалале хьа мехкадаьттана тӀаккхача.

Хадзиева бригаде 95 процентал тӀехйоал тахан производительни ха. Ударни болх бара дика кӀийле я тахан сменашта юкъе яьржа социалистически яхь. ВӀаши яхье яьлача сменашкара гӀулакхаш массанена а дӀадовзийтара буровой хьаьйй «Социалистически яхьа экран». Цу тӀа дӀаязду бурувдеттараша, цар гӀончаша, электрикаша, лаборанткаша беча балха дукхалах меттел дикалах а йола даннеш. ХӀаьта лаьрхӀа графа я хӀара смена масса метр бурув техад яхаш денна хоам беш.

Къаьстта дика да бригаде хӀара бетта хьалхара кхаьра. Цу дийнахьа еррига коллективо вӀашагӀкхет социалистически яхьа итогаш ира, котбаьннараш малаш ба хьажера, къоастаиза йола проблемаш ювцара, опыт вӀаши алара. Цу тайпара болалой вӀаши дагабувларо чӀоагӀа новкъостал ду бурувдеттараша шоай хала а бехктокхаме а болх бе.

ТӀехьарча беттaшка социалистически яхье хьалхара моттиг дӀа ца чекаш хьайсагӀа бурув детта М. Д. Темирханов керте латта смена. Эггара дукхагӀа цо баьб болх. Хьалха яла а гӀерташ цунна тӀехьха йоагӀа бурувдеттачун А. А. Колосовске кулгалду смена. ДоттагӀашта юкъе яьржача цу яхьах латт кхоана цар доахаргдолча толамех бола каралоацим.

А. ВАСИЛЬЕВ.

ЯПОНИ. «Кхы ма хилийта Хиросимаи Нагасакеи узара гӀулакх!» — иштта дӀадех машара марша доакъошхоша. Из марш я американски авиаце Хиросима Нагасакеи яхача японски городашта атомни бомбаш чуйийттача хана дениз 35 шу дизара хетаяь.

Джапан Пресс — ТАСС сурт.

Ӏалами саги

КЪУЛБАСЕДЕРА ХЬАЙБАШ ЛОРАДАР

Даха шу чакхдоаллача хана Таймырерча Бинада яхача додача хи йистте хинна чӀоагӀа барт йоха а ль, цига хинна овцебыкаш кортамукъа арахийцар наха. Уж хьайбаш доладаьдир укхаза ялх шу гаргга хьалха Аляскерен Банко яхача Канадерча ахгӀайрен тӀареи, цхьан хана укхаца шортта хиннача цу хьайбай Ӏул юхадоладе лаьрхӀа.

Овцебыкана акклиматизаци пра хьакъехьара тӀаиц яь хинна эксперимент, иштта хьа мара доаца, дунен тӀара дӀадоалаш латта хьайбаш а, хӀаьта иштта, цхьадола промыслови хьайбаш а цӀенденна дӀацадалийтарая дебарай вай мехка деча гӀулакхий алхха цхьа дакъа мара дац.

Из болх дӀаболабеннаб вайнига 20-ча шерашкахье а. кӀий черч йоа ца яйташ социальча, моржеи къулбаседерча акхача саьрчийи промыслана а хӀаьта иштта оалхазарий базарашкарчеи гагий колонешкарчеи промыслана а доазув оттадаьча хана.

Цунца цхьана хьайорa сага гӀулакхий влияни кӀезига а йолаш оалхазарийн хьайбайн даха а деба а йиш хургйола заповедникаш. Иштта, Врангела гӀайрен тӀа кӀайча черчашта цхьаккха новкъарло а йоаццаш ебарa эша хьалиш дола заповедник яр бахьан долаш, Арктика малхбоалехьарча даькъа тӀа цу хьайбай популяци йӀаркъаьнна.

Промышленность сихха темпашца дегӀаухаш латтача Таймыр яхача ахгӀайрен тӀа лаьрхӀа решени а яь ах миллион гектар гаргга лаьтта хоададаьд заповедника.

Дукха балхаш ду наггахьа мара доаца а кӀезига а хьайбаш кердача моттигашка дӀанийсдара. Россе гаьнарча къулбаседа - малхбоалехьара а Колыман Чукотки тасаки районашкара а яхача бӀаьшерен 60-ча шерашка фу хоададаь дӀадаьккха хинна соболь яха кӀаьда чо бола цӀи хела аьнниг мехка кхыча районашкара хьал а дякъа дӀахийцадар цига, дукха моттигерча хьалашка акклиматизаци хиннай, хӀаьта дебарга диллача хӀаяз цун промысел хьеллала мегаргйолаш дукха а хиннад.

Заповедникаш хьаярца, оалхазарий моттигашка дӀанийсдарца уж доа ца дайташ сецадарца, бакхча наха юкъе шерра кхетача болх боаржабарца цхьан деш да саго балхаш дар бахьан долаш сихха хувцалуш латтача уж дахача моттигашка къулбаседен хьайбашта цӀи довш диса новкъостал дара тӀадерладаь дукха гӀулакхаш. Мехкадаьтта а газа а проводаш саьрча миграци ю традиционни пакъаш долча гӀолла чакхъювлача моттигашка царна тӀехдувла лаьрхӀа моттигаш ют. Къулбаседен дуккхача районашка, цу даькъе Къулбаседен Шин океана гӀайренаш тӀа а, гонахьара то цӀена бӀй хьожаш йола Ӏилман станцеш а тха. Оахкалаш хьайоахаш а уж цахйоахаш а дукха предприятеш йолча Норильск яхача города районе, масала, хьавьи 50 совгӀа цу тайпара пост. «Дальние зеленцы» яха лаьрхӀа дола Ӏилма-тохкама шема да къулбаседера фордаш бӀехдой хьожаш. Цу балха юкъе массаза а дакъа лоац Европии Америкаи лоалахарча къулбаседен мехкаша.

Къулбаседен фауна дуккагӀа дола тайпаш ерригача Заполярье дӀадаьржа хиларагӀа уж лораду барт а баь массехк пачхаьлкхено. 1948 шера Ӏалами Ӏалама ресурсаши лораяра дунен халкъашта юкъера Союз хьа а яь. ХӀанзалехьа яь я киташ, кӀай черч, хи тӀа лела оалхазараш, уж лела моттигаш лораярах, форд мехкадаьттаца бӀех ца байтарахи цуи ресурсаш лораярахи, лорадеш долча хьайбашта экспорти импорти ярах йола конвенцеши соглашенеши.

ВӀалла дукха ха йоаццаш а тӀехьа гренландски сирен киташ геттара кӀезигьеннаяр, цудухьа «ЦӀеча книжка» тӀа яхьа а езаш. Дунен халкъашта юкъерча соглашенех цар промысел совайир. Даха шу чакхдоаллаш «Авангард» яхача советски кема тӀа даьча советско - американски тохкамаша хьахьеккхар, наггахьа мара хулаш доацача цу Ӏалаьмате доккхийча хьайбай дуккхал дикка совьлуша хилар. Сира киташ Ӏилманхоша лерхӀачоах, хӀанз 11—12 эзарнега кхаьчай. «Авангарда» тӀа экспедици хиннача хана специалисташа техкар шина а тайпара киташ лелаш йола районаш, анализашта хӀараие тӀара проба ийцар, магнитни пленка тӀа дӀаязйир цар оазаш. Гренландски сирачеи китий биологии экологии йовзаро гӀо дергда Ӏалаьмате лоархӀамеча цхьан хаттара жоп дала — йиш хургйий-теш уж лаьрхӀача форда фермашка лелае?

Лораяра гӀулакхашеи мерашеи, промыслана лимит оттаярои торо хилийтар къулбаседерча хишка котикаши клапаши санна долча хьайбай дукхал юхаметтаоттае.

ДӀадахача аьхкий зай Ӏилманхой самолеташ тӀа а хайша Охотски, Берингово, Чукотски фордашка гӀолла чакхбаьннаб цига лелаш дола моржаш, нерпаш, ларги, крылаткаш, лахтакаш санна дола форда чу лела шура юа хьайбаш мелд хьожаш. Царна гучадаьлар промыслана Ӏилман ларда тӀа нормировани яри Ӏалам лорадара хьакъехьара законаш кхоачашдари бахьан долаш тӀехьарча шерашка крылаткай (шувнаш уха тюлень) Ӏул, масала, шоззеи ахаззеи дийба хилар, хӀаьта моржай дар — кхозза. Моржаш, къулбаседен полушарера эггара йоккхагӀа йола лестай когаш дераш, Берингова проливал къулбехьа яржаш латташ хилар, уж сеца моттигаш хьахулаш латт Камчатка районе а.

Евгений АЛЕКСАНДРОВ.
(АПН).

БАРТТАЙНА КОЛЛЕКТИВ

Барттайна а, цхьогӀо болаш а, наьха могашал лорарна шоашта хьалхашка латта деккар дика кхетадеш болаш а коллектив я хӀанз Наьсарен района поликлиникехь вӀашагӀкхийттар. ДукхагӀча дьаьхье къона нах ба укказа болх беш бераш. Поликлиникха керттерча лора декхараш кхоачашдеш ва Гетагазов Лорса Заьудин. Шийн балхах дика кхеташ, лерттӀа тоабаьна лелабе ховш вола специалист ва Заьудин. Наьсаре валехьа цо болх баьб ше дешаш хиннача Рязански областе. Город Сасово хирургал болх беш хиннав Гетагазов. Цул тӀехьагӀа къахьийгад цо Московски областерча Рязановка яхача поселкерӀа больница керттера лор волаш. Иштта, балхах дика кхеташ, наьха могашал тоаяра, лорара хьахой кийна дӀаотта кийча бола нах дукха ба поликлинике. Царех я терапевт Экажева Зина, хирург З. В. Цикоева, медсестра Сапралиева Мусий Марем, къона лор И. С. Тулатова, кхыбараш.

Дукхьал шоай болх баь ца Ӏеш, хьинаре дакъа лоац уж поликлиникерча лораш ба хархошта юкъе агитационно-массови болх лелабеш. Заводашка, фабрикие, кхыйолча балха моттигашка цар еш санитарно-гигиенически, медико-сердалон лекцеш, чакхйоах кхыйола мероприятеш.

— Дукха да тха балха кхоачамбоацараш а, халонаш а, — йоах Лорса Заьудина. — Дукха да тха диспансерин болх тоабара де деэараш, кийтье еза керда лабораторешь, уж Ӏалашъе еза эшаш мел йолча хӀамашца, лаборантий кадрашца, тоабе безаш ба кизга оттадара болх. Эггара бехктокхаметӀа дар да наьха хьашташ кхоачашдар, къаьстта тӀема а къахьегама а ветераний Ӏалашо слга. Лоацца аьлча, оаха лерхӀа дикагӀча оагӀорахьа поликлиника болх тоабеш реорганизаци е. Цу гӀулакха тхона эшаргда тха материально-техническа база тоаелга, НОТ юкъейоалаелга. Хьалъеш латт района лаьрхӀа керда поликлиника, цига хургья керда оборудовани цу гӀулакхо дикка новкъостал дерга балха методаш тове а лакхъе а. Кхы цхьаькха декхараш а хьалхашка оатт уж бакьанин долаш медицински персонал декхарийла я хӀара денна шийн теоретически знанеш лакхъе, практически навыкаш шаьръе. Дерригга хьаьнъал я ниа а тӀа а бахийта тхоай болх тоабе хьожаргда тхо.

К. МАРЗИЕВ.

ТАДЖИКИСТАНА КУРОРТАШ

Тянь-Шань яхача лоамий системана чуйоагӀа Гиссарски дукъа район шийн сов Ӏесачи а дарбанечь а фецачеххача долхача хишца, поген къоххеи хьунашца массехи шу хьалха курортин зони я ьана дӀакхайкаь яр. Республика массехи промышленни предприятена унахцӀено лораяра эшаш дараш хьалде участкаш хоадаьяр уккази. Эггара йоккхагӀачух — 32 эзар гектар йолча майда — да хилар текстильни промышленноста вша оборудовани арахецаш бола «Таджиктекстиль» яха душанбийски завод.

— Уж 32 эзар гектар тхона хьахоадайнча, — дуац профсоюза заводской комитета председатела Сайфуллин Сафе, — предприяте директан юххьанца кӀезига шень яьнихар расходаш. Мичча бесса дале а, зони хьалъе а нийчъе а эзар. Душанбена 60 километр гаьнача моттиге, цу тӀа а Ӏалама цхьаниха ве а ца деш... Ховдамбеш хилар 2,5 эзар саг — практически беррига завода балхахой чулоацача тха профсоюза доп.

Ханака яхача додача хви йистошка предприяте средствех хьалдаьд хӀано иттанел совгӀа коттедже тайпара цӀа, столови, отталый йоккха йола дизельни электростанци. Укказа дӀасгӀай соний беш хьаьйй спортивни майда, наьк ду бассейн. Телевизорие лоац Таджикистана йиъа программен Московера ю передачаш. Цу «унахцӀенох цеха» лард слаача тха предприяте хьалхарчул кӀезигагӀа средстваш дӀаухийт хӀана из лелапрген тоаярген — шера 20 эзар сом.

Балха хӀара чекхдоаллаш, хӀара пӀаьраска дийнахьа, завода автобусаша 300 гаргга саг предприяте балхахой буг лоам. Дукхабараш шоай делалашна ух. Духовни салаӀерга бода мах духхьал кхачига бода мах мара бац. Коттедже вахар спортивни инвентарах пайда эцар, кхыдола гӀуленхаш мах боацаш да.

ХӀара салоӀаш волча сага кърадоагӀаргда укказа цун дего къоабалдеш дола де хӀаьма Ӏай — лыжеш, аьхкий — лоаман маршрутех походаш, баскетбол, волейбол, теннис. Чкъаьрий дахарца сакъердам хулараште лувца цӀена чкъаьрий; уж дукха да лоаман хишка. Аькъе ваха а йиш я — тайп-тайпара да лоамашкара оакхарий.

Аьхкий цу хозача моттиге хьаел завода болхлойи гӀулакххойи берашта пионерий лагераш.

Юрий ЗЕММЕЛЬ,
АПН корреспондент.

Безаме салоӀа моттиг

Грозный городерча бокхийчар а кагийчар а безаме салоӀаш моттиг я С. М. Кирова цӀерагӀа культуран салаӀарен парк. Иштта, шоаттен кӀирашкен деношка го йиш я укказа республика юрташкара баькха вах а.

Къаьстта дукха хул укказа бераш.

Баьццарча театра сцена тӀа шоай говзал гойташ хул берий художественни самодеятельноста коллективаш. Июнь бетта хьалхарча дийнахьа «Дунен тӀарча берашта — машар» яха денна а йолаш, дунен халкъашта юкъера бераш лорадари долча Денна хетадь доккха цӀей хилар парке.

Парке каст-каста берий, кагирхой конкурсаш чакхйоах. Дукха ха йоаццаш «Зорька» яхача пионерски лагера отрядашта юкъе «Тхо хургдола олимпийцаш» дахха яьаш хилар. Иштта чакхъаьлар асфальта тӀа дехкача берий суртий республиканги конкурс а. «Тхол ираз долашагӀа бераш даь» яхача конкурсе дакъа лоацаш дар пионерски лагерашкара, берий клубашкара 200 совгӀа бер.

Парке дукхагӀа дар берашта лаьрхӀа дале а, кагирхошта, бокхагӀа болчарна салаӀа а шортта моттигаш я укказа. Шоаттен кӀирашкен денош баьццарча театре ладувгӀа йиш я Нохч-ГӀалгӀай пачхьалкхен филармоние симфонически оркестрага. Укказа каст-каста хул городерча а республикерча а художественни самодеятельноста, кхычахьара хьаӀабаьхкача бовзача артистий сакъердаме концерташ.

Дукха ха йоаццаш «Сочи-80» яхача Еррисоюзни конкурсе дакъа лоацаргдараш хьакъоастабеш республикански конкурс хилир парке. Конкурсе вӀашагӀкхийтабар дикагӀа бола профессиональни а самодеятельни а солисташ. Нохч-ГӀалгӀайчен вокальни а вокально-инструментальни а ансамблаш. Укказа шоай лакха говзал хьахьекхар «Радуга» яхача Нохч-ГӀалгӀай культурно-сердалон училища, «Илеца вахаре гӀолла» яхача химико-технологически техникума вокально-инструментальни ансамблаша, Назрански района «Октябра 50 шу» яхача культура Дворецa вокальни группо.

Дела денош, шоан профессиональни цӀеш Грознерча къахьегамхоша парке чакхйоах.

Бицбенибац парка болхлоишта эггара бокхагӀа бараш а — тӀема а къахьегама а ветеранаш. Царна хетадь концерташ хул, шашечно-шахматни турнираш чакхйоах, профессионально-технически училищаш чакхъьяхача къоначa болхлошца вӀашагӀбетталу, царна балха говзалах дувц.

Дукха къахьег Н. Н. Писаренкос кулгалдеча парка культурно-массови сектора наха идейни кхетам балара а. Наьха сакхетам лакхбергболаш да укказа хӀара саррахьа хьахьокха кинофильмаш, каст-каста еша лекцеш. Цар тематика я Къулбаседа Кавказа къамий доттагӀал», «Советски сага культура», «Илмен дин», кхыдараш. БӀарг тӀаотташ я гойтара агитаци.

Школа йистеьккха баьнаб дешархой, хьатӀакхоачаш латт советски кагирхой Ди. Цу событешка чӀоагӀа кийчлуш а хьаьший бахкарга хьежаш а я парк.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ.

СУРТАШ ТӀА: 1. Нали оалаш ба Наурски района художественни самодеятельноста доакъошхой. 2. Къоначa талантий цӀей чакхдоаккхача.

Олимпиада-80 накъадолхаш

ОЛИМПИАДЕРА ГАНДБОЛ

Кара ловзаеча бургаш йола олимпийски турнир хургья Москве 20—30 июле «Сокольники», «Динамо» яхача спорта двореццашка. 12 къаман сборие дакъа лоацаргдола маӀача наьха къовсам чакхбаргба шин этапагӀа: хьалхагӀа шин подгрупе го боахача системах хургья яхьаш, финале дошо медалаш къуасаш «А» подгруппе котъаьннача команда матч хургья «В» подгруппе котъаьнначуница. подгруппашка шоллагӀа моттиг яьккхача командаш борза медалаш къовсаргья, и. кх. дӀ. Кхалнаьха команде (уж ялх я) ловзарий чемпион къоаставерга го боахача системах цхьа этап йолча турнире. Гандбольни турнирий расписани арӀ-арӀатӀа цхьа «Сокольникашка», цкъа «Динамо» яхача спорта Дворецe ловзаргболаш оттаяьй.

«Сокольникашка» йолча трибунашка 6000 эзар зритель чухоаш. «Динамо комплекса 5000 моттиг я. Гандбола Дунен халкъашта юкъерча федераце (ИГФ) штаб-квартира укказа хургйолаш Олимпиадана лаьрхӀа хьалъяьй из.

Спортивни ловзарашта юкъе белгтала моттиг я яьнкха, ше кхы а шерагӀа дӀайовзийташ я гандбол. Бакъда, олимпийски программана из юкъейикхьа сел дукха ха яц. Къаьнарча гандбола (11х11) дебют хилар 1936 шера хиннача Ловзарашка. кердачун (7х7) — Мюнхене хиннача Ловзарашка-72. Цу хана даьнъа ловцаш алхха маӀача наьха командеш мара яцир. гандбола 7х7 олимпийски чемпиона хьалхара титул яьккхар Югославе сборие. Вай командо 1972 шера Мюнхене цхелагӀа моттиг мара яьккхаяар. Хьалхара матчаш дӀайолалушехьа а вай дикагӀа ловзача Климов Юрейи Максимов Владимиран чов хиаш а хиннa. хьалхарча ловзарашка цуй аьттув баланзар.

Бакъда, Монреале хиннача Олимпиаде-76 советски гандбола котало яьлар. ХьалхагӀа дошо медалаш яьхар гандболисткаша. ДагадоххарагӀа аьлча, Олимпийски ловзарашка 1976 шера кхалнаьха гандбола дебют хилар. СССР-а спортсменкай геттара ира хиннача къовсаме финале вӀаштӀехьдаьлар дунен чемпионкаш бола ГДР гандболисткаш эша а баь, котало яккха.

Вай команде ловзаш бар Турчина Зинаида, Макарец Татьяна, Бобрусь Людмила, Литошенко Мария, Шерстюк Наталья санна цӀи хеза бола мастераш. Уж беррига бола а киевски «Спартакаш» а болаш ловзир, уж хьалхехбаьб команда а СССР сборие а тренер волча Турчин Игора.

Кхалнаьха командана тӀехьа дошо медалаш яьхар вай маӀача наьха сборие, тахан а тӀехьа цуьна кулгалдеш ва Евтушенко Анатолий. Финале из вӀашагӀкхийтар Румыне командаца.

«Дунен деррига дошув» советски гандбол «кхувш» боагӀача хана даьккхал дла йиш я. Гандболах 7х7 йола мехка чемпионат духхьашха 1961 шера мара хилаяар. Пхийтта шера тӀехдиса мастераш хьалхийнаб вай. Тахан советски гандбол шийн керттерча командашца чӀоагӀа хиния Ӏац. ХӀана из массови а хулаш, шерра дӀаьржай. Мехка миллион совгӀа саг ва из ловзар дукхадезадеш.

Вай сборисша геттара йоккхача яхьашка коталонаш яькай, цу даькъе кагирхой лоаш а йолаш. Соакха хиннача юниорски дунен чемпионаташка мехкараша а кагийча наха а дошо медалаш яьхар.

Дунен халкъашта юкъерча арена тӀа толамца дакъа лоац вай клубни командаша а, къаьстта кхалнаьхачар а лоаш. Советски кхалнаьха командашта юкъе эггара хьалха европейски чемпионий Кубок яьккхар Московски «Луч». Цул тӀехьагӀа шоайна «Жальгирисом» алхаьза киевски «Спартаком» яьккхар из. МаӀача наха юкъе аьттув баьлар МАИ гандболистий. Европейски чемпионий Кубоки кубкаш йолчарна юкъе Кубоки къувсаш хиннача яхьашка котало яьккхар вар.

ХӀано къонали говзали шийна чулоацаш я вай маӀача наьха сборие. Цуьна чубоагӀа 1977 шера юниорашта юкъе дунен чемпионаш хинна В. Белов, О. Гагин, М. Шипенко, В. Новицкий, олимпийски чемпионаш А. Анпилогов, В. Кравцов, Л. Чернышев, М. Ишенко, Ю. Кидяев, А. Федюкин. Олимпиада дӀайолаяле хьалхарча сезоне маӀача наьха СССР сборие баьннача толамо — шоаш дакъа лоацаш хиннача дукхагӀа йолча турнирашка котъаьлар из — догдоахийт дӀахо йодача хана а толам баккхарга. Специалисташа белгалдоах командa защите бӀубенна а ниц болаш а ловзилга. ХӀьта Югославе сборие тренера Е. Стиновича аьлар, СССР команда вратарь воацаш а ловза йиш йолаш я. Иштта чӀоагӀа лоза из оборонe.

МаӀача наьха а кхалнаьха а сборнех моллагӀа а цаӀ — ер тӀех я аьна хьакъоастае хала да. ХӀьта из Олимпиадера гандбольни турнир геттара сакъердаме хургйолга а да.

РЕРИХ Елена,
СССР спорта мастер.
(АПН).

«ТЕРЕК» КОТЪЯЬННАЯЛЕ А...

Арахь ловзаш «Терекo» тӀехьара шин ловзар дика чакхдаьккхаро кӀезиг - дукха догдоахилга лора йӀаьхий спортивни традицеш йолча цу вай команде гӀулакхал томлаларгахьа листаш доагӀаш хилараx. Командах дог ца эккхой болча дукхача наха уйла ела цу хаттара жоп дала дезаш дар 23-ча июне С. Орджоникидзе цӀерагӀча стадионе Брянскерча «Динамо» яхача командаца цо чакхдаьчкха вӀашагӀкхетар а.

Ала доагӀа, тӀехьарча ловзарашка «Терека» мутӀарашта юкъе тоьал доккхий хувцамаш хиннилга. Иштта, могаш йоацаш я кхыдолча цхьаьнца бахьанех а цкъабола керттерча составера, футболисташ ца ловзарах къона спортсменаш Н. Косенков, А. Шкордов, А. Прокопов шийна юкъе а болаш баь тӀа аральтар «Терек», укх шера Грозне дуккьашха ловзаш вар соахка дикагӀча оагӀорахьаре белгалваьнна Т. Велибов а.

Хьаьший яр кхоалагӀча зона командашта юкъе тӀехьашка латтарех цаӀ я. Дале а укх сезоне цул чӀоагӀагӀа йоацача командашца а «Терека» аьттув ца боалаш моттигаш найсъеннадаь аттача коталонга дог ца доахаш лоели арабаьнабар вай мехкахой. Уж хьинаре а цхьа барт болаш а ловзарах хьалхара тайи счет 3:0 а йолаш, уж хьалхаболаш чакхъяьлар. Хьаьший наӀараш бургацаш чутехараш А. Синько, В. Таисиев, Б. Чирва бар.

ШоллагӀча тайме а «Терека» шийн ловзара къаьгга дола тактически сурт дӀала мегадеце а, гуш дар футбольни говзала массе дакъе из хьаьшел тӀех хиннилга. Хьалхарча тайме шоаш баьнкха толам дӀачӀоагӀбеш динамовций наӀарашка кхы а шин бургаш чутехар цо. Из карагӀдаьннараш бар В. Соколови юха а А. Синькои. ХӀаьта хьаьшийн дукха ца хиннача контратаках цаӀ цар гол чутохаш чакхъяьлар. Иштта счет 5:1 а йолаш котало яьккхар «Терекo».

Дале а белгалдаккха доагӀа, «Терек» котъяьвалилга мел дика хете а, зона лидер хилар дукха шийн ловзар хӀанзчул тӀехьагӀа цо дикка тоаде дезилга.

Тахан «Терекo» тӀаэцаргья Орел городера «Спартак» яха команда.

С. ПАРЧИЕВ.

КХОАЛАГӀЧА ЗОНА КОМАНДАН ТУРНИРНИ ХЬАЛАШ (26-ча июнага доллача)

	Командаш	Л	К	Н	Э	Б	О
1.	«Машук»	13	8	3	2	19— 6	19
2.	«Ротор»	12	8	2	2	19— 7	18
3.	«Уралан»	13	8	2	3	22—12	18
4.	«Динамо» (Мх.)	12	7	2	3	16— 9	16
5.	«Цемент»	12	6	4	2	17— 9	16
6.	«Дружба»	12	6	3	3	19—11	15
7.	«Спартак»	12	6	3	3	17—13	15
8.	«Металлург»	12	7	1	4	16—14	15
9.	«Терек»	12	6	2	4	17—15	14
10.	«Ростсельмаш»	12	5	2	5	23—17	12
11.	«Торпедо» (Тг.)	12	4	3	5	11—13	11
12.	«Торпедо» (Влж.)	13	3	5	5	11—16	11
13.	«Сокол»	12	4	2	6	11—17	10
14.	«Салют»	12	3	2	7	18—20	8
15.	«Атоммаш»	13	2	4	7	11—18	8
16.	«Волгарь»	12	1	4	7	7—16	6
17.	«Авангард»	12	2	1	9	4—25	5
18.	«Динамо» (Бр.)	12	1	1	10	9—27	3

ТЕЛЕВИДЕНИ

26 ИЮНЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаъ».
8.40 — ГӀурвнара гимнастика.
9.15 — В. Розов. «Къор хоьле хьахха» яха телевизионни спектакль. Йистеьхча — кердахараш.
14.30 — Кердахараш.
14.50 — Мехка телевизионни студей документальни фильмий программа.
15.40 — «Къаьнача гӀалий ӀаларгӀеш» яха берашта йола телевизионни дукхасерийни художественни фильм. КхоалагӀеш йолагӀеш серех.
16.50 — Мадагаскар шийн лелаш хилар дӀакхайкадьча Денга. Мадагаскара Демократически Республика артистий концерт.
17.30 — В. Астафьев. «Сайгла цӀе хьес йола ди».
18.15 — «Ӏалман вахар».
18.45 — «Тахан дунен тӀа».
19.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Арарат» — «Динамо» (Киев). Ереванера трансляци.
19.45 — «Халкъа шаирах».
20.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Спартак» (Москва) — «Кубань». «Локомотив» яхача стадионера трансляци.
21.00 — «Хаъ».
21.35 — Останкино Концертни студера Н. Дорицо пачче сайре. Йистеьхча — «Тахан дунен тӀа» яха информационни выпуск.

II ПРОГРАММА

18.00 — «Нохч-ГӀалгӀайчу гӀолла».
18.20 — Фильм-реклама.
18.25 — «Шовда, хай-ховнеш» (гӀалгӀай меттала).
18.45 — Киножурнал.
18.55 — Хьунахьа — партийни йоахо с. Шалински района къахьегамхой болча.
19.25 — Оперен балетен Донецки Пачхьалкхен академически эрсий театра артистий концерт.
20.25 — «Сыщик» яха художественни фильм.
20.55 — Консерваторе Йоккхача залера камерни музыкий концерт. ДӀалоах республика заслуженни коллективо — Литовски камерни оркестро.
21.40 — «Диалог» яха телевизионни дукхасерийни художественни фильм. КхоалагӀа серя.

I ПРОГРАММА
27 ИЮНЬ

8.00 — «Хаъ».
8.40 — ГӀурвнара гимнастика.
9.05 — «Самухьаме старташ».
9.50 — «ВӀаргагӀумаяр — тхоан хаьладар».
10.50 — С. Рахманинов — № 2 йола сюита. Йистеьхча — кердахараш.
14.30 — Кердахараш.
14.50 — «Юртара балха денош». Кинопрограмма.
15.25 — Б. Васильев. Произведеней оагӀонашта гӀолла.
16.15 — «Московна шера вӀашагӀкхетарош».
16.45 — Московски комсомола совгӀата лауреати, автомобилистий культура ЦӀен «Школьни нераш» яхача залха хореографически ансамбла концерт.
17.30 — «Шахматий школа». Передачана юкъе дакъа лоацаш ва дунен чемпион А. Е. Карпов.
18.00 — «Хьуна хьалой я хьу хьоахараш яь». Пермски Свердловски областашка хьунах пайда эцара гӀулакхий хьакъехьа.
18.30 — «ХӀара сурта тӀа мала ба».
18.45 — «Тахан дунен тӀа».
19.00 — СССР Пачхьалкхен академически Доакхача театра балета артистий концерт.
19.30 — СССР-Лакхерча Совета депутаташа хьамьлах лу.
19.45 — «Потемкин» яхача броненосца тӀара матросий гӀаьтта 75 шу хилара. «Броненосец «Потемкин» яха художественни фильм.
21.00 — «Хаъ».
21.35 — «Эрмитаж». «Англе искусство».
22.05 — «Тахан дунен тӀа».
22.20 — Кинопанорама.

II ПРОГРАММА

17.00 — «Замзаза» (гӀалгӀай меттала).
17.35 — Фильм-реклама.
17.40 — «Нохч-ГӀалгӀайчу гӀолла».
18.00 — «Юртара вахар» (нохчий меттала).
18.30 — Киножурнал.
18.40 — Нохч-ГӀалгӀай пачхьалкхен филармоние «Седьча» яхача вокально-инструментальни ансамбла концерт.
19.55 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.05 — Хьайбаш лелабара керттера терлам Ӏабахийта. «ДаьгӀенех дикагӀа дийна эзара тӀехьа».
20.35 — Центральни телевиденен Гроницонни радион Йоккхача симфонически оркестра концерт.
21.40 — «Кхьь лийкахь Москве» яха телевизионни художественни фильм. Хьалхара а шоллагӀа а серех.

РАДИО

26 ИЮНЬ

6.40 — «Юрт» гӀулакхаш а векараш я» (гӀалгӀай меттала).
6.55 — Ашараш.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.23 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.23 — «Шовда, кхайнадӀа» яха радиожурнал (гӀалгӀай меттала).
9.15 — «Бахархой культурни хьаштам хьаза кхоачашдар». Беседа (нохчий меттала).
9.30 — Деп темагӀа (эрсий меттала).
9.40 — Ашараш.
9.45 — «Болхлой уйла». Микрофона хьалхашка ба производстве хьалхалаттараш (гӀалгӀай меттала).
17.10 — Передачай программех хоттамах бола хоам (эрсий меттала).
17.11 — «Микрофонаца» Грозне гӀолла» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
17.31 — Доакъараш хийцача къахьегам баршта дола концерт (эрсий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).
18.30 — Хоамаш.

27 ИЮНЬ

6.40 — «Юртара ГӀуйре» (эрсий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — Иллеш лоах Н. Ускиновa (нохчий меттала).
9.15 — «Алемст» яха радиожурнал (гӀалгӀай меттала).
9.35 — Лирически ашараш (нохчий меттала).
9.45 — «Фермашта кхоачам хилар лаькъараш хиннйта». «Задежский» совхозера передача (гӀалгӀай меттала).
17.10 — Передачай программех хоттамах бола хоам (эрсий меттала).
17.11 — «Яхь шерра йоржа а с. хьинаре дӀа я тьо» (эрсий меттала).
17.26 — Литературни Нохч-ГӀалгӀайче (нохчий меттала).
17.46 — Халкъа иллеш (гӀалгӀай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).
18.30 — Хоамаш.

КАГИЙ НАХИ МЕХКАРИЙ!

АКАДЕМИКА М. Д. МИЛЛИОНЩИКОВА ЦӀЕРАГӀЧА КЪАХЬЕГАМА ЦӀЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕН ЛЕЛАЕЧА ГРОЗНЕНСКИ МЕХКДАЬТТА ИНСТИТУТО БЕТТА ЙОЛА ЛАКХЕРЧА ТЕХНИЧЕСКИ ДЕШАРА ЗАВЕДЕНЕШКА ДЕША ВОЛХАРАШТА ЛАЬРХӀА ПОДГОТОВИТЕЛЬНИ КУРСАШ ХЬАЕЛЯ

Подготовительни курсашка кийчбу лакхерча дешара заведенешка деша оттара математикахи физикахи экзаменаш дӀалургйола дешархой. Химико-технологически специальность Ӏомаергйолаш деша болхараште хими а хьех.

Курсашка дӀаяц юкъера образовани йола нах.

Занятеш йолалу 1 июле. ХӀьта хӀара денна, кӀирандий доацаш, 16 сахьати 25 минути яьлча денз 20 сахьати 30 минути яллалца занятеш хул.

Занятеш ю йоккха говзал йолча преподавателаша вузашка деша болхараша дӀателача экзамений программагӀа, цу хана абитурьенташа экзаменашка дукхагӀа деш долча гӀалаташка теркам тӀа а бохийташ.

Документаш дӀайиду 16 июне денз хӀара денна, шоатта дии кӀирандий доацаш, 17 сахьат даьлча денз 19 сахьат даллалца. № 4-07 йолча кабинете (керда здани).

Деша дӀаоттара дӀачудала деза:
— отталыча образецах йола заявлени,
1 фотографи (боарам 3х4),
— дешарах доагӀа ахча дӀаденна квитанци.

6 сома боарам болаш дешарах доагӀа ахча моллагӀча почтови отделенера перевод а яь дӀадахийта деза укх адресагӀа: 364050, г. Грозный, Госбанка Нохч-ГӀалгӀай республикански контора Грозненски мехкдаьтта института расчетни счет № 14125.

Курсий адрес: 364002, г. Грозный, Орджоникидзе площадь, 100, Грозненски мехкдаьтта институт.

Цанхетар хатта йиш я укх телефонагӀа: 938-148, документаш дӀаэца отталыча хана.

Деша баха ловчар ТЕРКАМГА!

Грозненски мехкдаьтта техникуме 1980 — 1981 дешара шера дийнахьарчен заочни отделенешка а

ДЕШАРХОЙ ДӀАЧУЭЦИЛГА ДӀАКХАЙКАДУ

укх специальностех:

1. Пайдане оахкалаш лохаш ю геофизически методаши пайдане оахкалаш долча моттигашка тохкамаш дари (алхха дийнахьарча отделене).
2. Мехкдаьттан газовни скважинайта эксплуатаци ю (дийнахьарчеи заочнии отделенешна).
3. Мехкдаьттан газовни скважинашка буруь тохар (дийнахьарчеи заочни отделенешка).
4. Шераш ювлара духьвлара техникеи нхерамлен (алхха дийнахьарча отделене).
5. Мехкдаьтта промысловни хими (алхха дийнахьарча отделене).

ДЕШАРА ХАНАШ

Дийнахьарча отделене — 8 класс яьккхарий — 3 шуи 6 бутти.
Заочни отделене — 10 класс яьккхарий — 3 шу.
Техникуме деша боагӀарашкара заявленеш хьайю:
а) дийнахьарча отделене — 31 июле кхаччалца;
б) заочни отделене — 10 августа кхаччалца.
Деша дӀачуэцаш дӀалуш йола экзаменаш хургья:
а) дийнахьарча отделене — 1 августа денз 20 августа кхаччалца;
б) заочни отделена — 11 июля денз 20 июле кхаччалцеи 13 августа денз 20 августа кхаччалцеи.

Деша боагӀараша дӀаяла еза экзаменаш:
8 класс чакхъяьккхараша:
1. **Математика** (устно).
2. **Эрсий мотт** (диктант).
10 класс чакхъяьккхараша:
1. **Математика** (устно).
2. **Литературеи эрсий мотти** (сочинени).
Заявленена хила еза документаш:
Иэза юкъера йоана е юкъера школа йистеяккхара тешал е аттестат (подлинник).
Медицински справка (форма № 286) (справка бланкаш техникумера дӀаэца йиш я).
Прививкайи анализийи результатий хьакъехьара справка.
6 фотокарточка (керта тӀа хӀама а йоацаш дьаькха, 3х4 размер йолаш).
Вахь ха тӀайола тешал е паспорт, военни билет (техникуме хьавеча хаахьокха деза); производственни балха стаж йолчо къахьегама книжка тӀара хьайица выписка.
Дийнахьарча отделене деша хьачуийцараштa бетта 30 сомех 37 сомех боарам болаш стипендеш тел. тӀехдика дешараштa — 37 соми 50 кеп., 46 соми 25 кеп. Городал арахьа бахараштa города центрерча общежитера моттигаш лу.
Заявленеш хьачу а ийю йоагӀаш йола справкаш дӀа а тел укх адресагӀа: НГИАССР, 364006, г. Грозный, Клары Цеткина ул. 14/53.
Приемни комисса. Телефон 2-63-09, хьаьеха 52. 1 июле денз техникуме болх беш хургья подкурсаш.

ДИРЕКЦИ.

КАСТТА—ТИРАЖ

1980 шера 5 июле городе Харькове хургья укх шера эггара хьалха арахийцача ДОСААФ лотерея тираж.

ТИРАЖЕ ЛОВЗАЕРГЬЯ:

«Волга-ГАЗ-24», «Москвич-412 ИЭ», «Запорожец-968а» яха автомобилаш, кхочарх йоалла мотоциклаш, туристически ши моттиг йола палаткаш, магнитофонаш, радиоприемникаш, кхыйола мах хӀамаш а деррига лаьрхӀача тхьо миллион сом боарам болаш ахчин кхажамаш а.

Билеташ эца йиш я ДОСААФ юкъхьанцарча организацей общественни распространителашкара, тикашкара, «Союзпечать» киоскашкара.

Хоттам

Тахан республике гӀоалеи Грознеи кӀезиг-дукха морхаш а йолаш, йовчан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 3 — 8 метр чӀоагӀа мух а хьеккхаш хилен фетара. Температура республике 28 — 33, Грозне, 31 — 33 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана хувцалуш морхаш а йолаш, йовчан а йоацаш, тайп-тайпарча оагӀонашкахьара секунде 3 — 7 метр чӀоагӀа мух а хьеккхаш хилен фетара температура буйсана 15 — 20, дийнахьа 28 — 33 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместитела — 9-24-03; бехктокхама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностеи транспортеи — 9-24-01; юрта бовхама — 9-24-06; культура — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи ереи, шоаттен деношка

СФ05234. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3153.